

inventæ, sicut differentia secundi toni, et prima differentia quarti, quæ ejusdem toni sunt cum suis antiphonis. Sed differentia tertiæ toni in secundo tono canuntur, et longe competentius cantibus secundi toni possunt aptari, quam cantibus tertiæ, cum in eisdem finalibus habeant terminari. Differentia vero quinti in quarto tono canitur, et differentia septimi itidem in secundo. Differentia autem sexti et octavi toni suorum modorum proprietates non exprimunt. Unde a peripateticis musicorum omnes hæ vitiosæ reputantur; debet enim differentia illius modi esse, cui attribuitur, ut ejusdem modi sit differentia et antiphona, et in eodem modo psalmus canatur. Intellexisti hæc omnia?

D. Intellexi utique, et verissimum esse videtur, quod dicis. Est enim mysterium absconditum a seculis, et est mirabile sacramentum, quod non licet homini loqui, quod differentia tertiæ toni et septimi canuntur in secundo tono, et differentia quinti in quarto.

M. In hoc profecto peccavit inventio, vel inventionem corrumpit oblivio.

D. Miror similiter de versibus responsorium, quod in eisdem finalibus cum suis responsoriis terminari non habeant, et alterius toni esse convincantur, præter versus sexti et octavi toni.

M. Ad hoc solet dici, quia si de cantu versiculi per se judicetur, vere alterius modi est: sed de ipso non debet judicari sine illa parte responsorii, quæ resumitur, ut sit unus cantus versiculi et repetitionis, sicut in responsoriis multæ sunt clausulæ, quæ si per se judicarentur, et male compositæ et alterius modi invenirentur. Proinde sicut unus cantus est totum responsorium, licet ex diversis clausulis constet, quæ diversorum sunt modorum: ita, unus cantus est versiculi et repetitionis, ex hoc et illo compositus. Propter hoc repetitio responsori debet concordare versiculo, et secundum litteraturam et secundum modulationem.

D. Lubrica ni fallor est hæc sententia, quoddamque videtur subterfugium, solido carens veritatis. Cæterum jam de tuo sensu loquens, de metris, de differentiis, et versiculis quid sentias, profer in medium.

M. Quod quæris, non est præsentis negotii, cum prohibente sancto Cisterciensi capitulo, nec in Guidonis Antiphonario quidquam mutari jam liceat. Quære tamen musicam Guidonis Augensis, quam scribit ad sanctissimum magistrum suum domnum Guillelmum primum Rievallis abbatem. Ibi de talibus sufficienter doceri poteris.

ORDO RERUM

QUÆ IN HAC VOLUMINIS PRIMI PARTE PRIORI CONTINENTUR

S. BERNARDUS ABBAS CLARÆ-VALLENSIS.

PRÆFATIO GENERALIS.

§ I. — De variis S. Bernardi Operum editionibus, ubi novissimæ hujus editionis tum causæ et rationes, tum commoda utilitatesque explicantur. 15

§ II. — De Bernardi sanctitate, doctrina et auctoritate in Ecclesia. 25

§ III. — De Bernardi profectu in emendandis moribus clericorum, monachorum et laicorum. 29

§ IV. — De schismate Anacleti per sanctum Bernardum compresso. 33

§ V. — De erroribus Petri Abælardi et Gilberti Porretani a sancto Bernardo refutatis. 41

§ VI. — De Henricianis et aliis hæreticis a sancto Bernardo repressis. 47

§ VII. — De expeditionis sacræ prædicatione per S. Bernardum facta ejusque infelici successu. 53

CHRONOLOGIA BERNARDINA. 57

S. BERNARDI OPERUM TOMUS PRIMUS. — EPISTOLÆ.

Epist. I. — Ad Robertum nepotem suum, qui de ordine Cisterciensi transierat ad Cluniacensem. — Robertum consanguineum, qui vel horrore strictioris regulæ, seu vitæ laxioris illecebra, vel etiam blanditiis et subdolis aliorum susurris inductus a Cisterciensibus ad Cluniacenses transierat, mira charitate et affectu plus quam paterno revocat. 67

Epist. II. — Ad Fulconem puerum qui postea fuit Lingonensis archidiaconus. — Fulconem canonicum regularem, quem avunculus blanditiis et promissis ad sæculum retraxerat, graviter et serio monet, ut potius Deo quam avunculo obediat et adhæreat. 79

Epist. III. — Ad canonicos regulares de Aildi curte. — Laudibus suis se terreri magis, quam demulceri. Deinde quosdam ex canonicis S. Augustini a se susceptos, non esse impediendos. 87

Epist. IV. — Ad Arnoldum abbatem Morimundi. — Arnoldum abbatem, temere relicto monasterio, peregrinantem, ad monasterii curam revocat, fratrum scandala et gregis pericula exponens. 89

Epist. V. — Ad Adam monachum. — Dehortatur, ne Arnoldo abbati Morimundi adhæreat, nec se peregrinationis, aut potius vagationis ejus socium præbeat. 91

Epist. VI. — Ad Brunonem Coloniensem. — Monachos quosdam abbatis Morimundi vagabundos opera Brunoni reduci cupit ad monasterium. 98

Epist. VII. — Ad Adam monachum. — Adamum ut ad monasterium vel nunc tandem, abbate mortuo, redeat, hortatur: ostendit, in tali causa, nullum fuisse obedientiæ vinculum. Demum respondet, cur aliorum Ordinum religiosos recipiat. 98

Epist. VIII. — Ad Brunonem Coloniensem electum. — Bernardus a Brunone consultus de acceptando episcopatu Coloniensi, ita respondet, ut suspensum eum teneat, imo terreat mole tanti muneris, monens per orationes consulere Deum. 106

Epist. IX. — Ad eundem jam archiepiscopum Coloniensem. — Brunonem recens creatum archiepiscopum Coloniensem ad timorem inducit. 107

Epist. X. — Ad eundem. — Brunonem ad justam corripiendi zelum excitat. 108

Epist. XI. — Ad Guigonem priorem et cæteros Cartusie majoris religiosos. — De veræ et sinceræ charitatis lege, signis, effectis gradibus, perfectione Patriæ reservata, multa pie disserit. 108

Epist. XII. — Ad eosdem. — Orationibus eorum se commendat. 115

Epist. XIII. — Ad Dominum papam Honorium. — Alberici electionem ad episcopatum Catalaunensem ratam haberi petit. 116

Epist. XIV. — Ad eundem Honorium papam. — Causam ecclesiæ Divionensis, summo pontifici commendat. 117

EPIST. XV. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 118
EPIST. XVI. — Ad Petrum presbyterum cardinalem. — Unde supra. 119
EPIST. XVII. — Ad Petrum diaconum cardinalem. — Excusat se quod vocatus non venerit, de scriptis postulatis respondet. 119
EPIST. XVIII. — Ad eundem. — Opinionem sanctitatis a se amoliri nititur, et promittit se quos scripserat libellos communicaturum. 120
EPIST. XIX. — Ad eundem. — Commendat Remenses legatos. 122
EPIST. XX. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 123
EPIST. XXI. — Ad Matthæum legatum. — Excusat se perbelle, quod vocatus ad negotia tractanda, non accesserit. 123
EPIST. XXII. — Ad Humbaldum Lugdunensem archiepiscopum et legatum. — Causam episcopi Meldensis commendat. 124
EPIST. XXIII. — Ad Attonem Trecensem episcopum. — Attonem episcopum, qui in morbo mortem cogitans, omnia sua distribuerat in pauperes, restitutum valetudini solatur, et laudat. 125
EPIST. XXIV. — Ad magistrum Gillebertum universalem, episcopum Londoniensem. — Laudat Gillebertum, quod, factus episcopus, paupertatem colat. 128
EPIST. XXV. — Ad Hugonem Rothomagensem archiepiscopum. — Hortatur Hugonem, ut apud suos Rothomagenses patiens simul ac pacificus esse studeat; zelum quoque discretione moderetur. 129
EPIST. XXVI. — Ad Guidonem Lausannensem episcopum. 130
EPIST. XXVII. — Ad Arduionem Gebennensem electum. — Monet ut electionem suam divinæ gratiæ tribuat, eique sedulo deinceps cooperari studeat. 130
EPIST. XXVIII. — Ad eundem jam episcopum. — Interim hortatur ut dignitatem, quam sine meritis præcedentibus obtinuit, saltem subsequentibus ornet. 131
EPIST. XXIX. — Ad Stephanum Metensem episcopum. — Congratulatur Stephano de pace Ecclesiæ reddita, idque nonnisi unius Dei beneficio tribuendum. 132
EPIST. XXX. — Ad Alberonem primicerium Metensem. — Negotium quoddam, quod Albero urgebat, ex Dei beneplacito perlicendum monet, non tam requirens datum, quam fructum. 132
EPIST. XXXI. — Ad Hugonem comitem Campaniæ, militem Templi factum. — Hugoni gratulatur ob susceptam militiam sacram, et beneficiorum memoriam promittit. 135
EPIST. XXXII. — Ad Abbatem Sancti-Nicasii Remensis. — Abbatem ob discessum et transitum Drogonis monachi ad aliud monasterium, consolatur et ad patientiam hortatur. 136
EPIST. XXXIII. — Ad Hugonem Pontiniacensem abbatem. — Planius mentem suam prescribit de susceptione Drogonis, et omnem a se sinistram suspicionem depellit. 138
EPIST. XXXIV. — Ad Drogonem monachum. — Congratulatur Drogoni, quod ad strictiorem observantiam transierit; hortaturque ad perseverantiam. 139
EPIST. XXXV. — Ad magistrum Hugonem Farsitum. — Humberti cuiusdam causam ei commendat, monetque ut in sententia quadam erronea corrigi non erubescat. 141
EPIST. XXXVI. — Ad eundem. — Respondet litteris Hugonis, suadetque ut ab impugnanda episcopi jam defuncti sententia desistat. 142
EPIST. XXXVII. — Ad Theobaldum comitem Campaniæ. — Miratur se in causa Humberti iusta et æqua petentem pati repulsum: monetque ut intuitu supremi iudicis misero non neget opem et misericordiam. 143
EPIST. XXXVIII. — Ad eundem. — Unde supra. 145
EPIST. XXXIX. — Ad eundem. — Diversorum causas Theobaldo commendat. Denique ut erga episcopos, concilii causa in ejus civitate constitutos, honorifice et reverenter se gerat, hortatur. 146
EPIST. XL. — Ad eundem. — Pauperem religiosum Theobaldo commendat. 147
EPIST. XLI. — Ad eundem. — Senem religiosum commendat. 148
EPIST. XLII. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum. — Hæc epistola potius Justii tractatus nomen et locum merebat: itaque e sede sua submotam ad tomum secundum inter tractatus remisimus, cum hoc titulo: De moribus et officio episcoporum epistola 42 seu tractatus, ad Henricum Senonensem archiepiscopum. 148
EPIST. XLIII. — Ad eundem Henricum. — Scribit pro libertate ecclesiæ Molismensis. 148

EPIST. XLIV. — Ad eundem. — Unde supra. 148
EPIST. XLV. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Cistercienses Ludovicum regem, Parisiensi episcopo infestum ac injurium, graviter ac libere redarguunt, causam illius apud pontificem Romanum acturi, si rex a malis coeptis non destiterit. 148
EPIST. XLVI. — Ad dominum papam Honorium XI. — Unde supra. — Conqueruntur apud Pontificem, quod a laxatione interdicti subreptitè obtenta, Rex Galliarum jam pridem pronus ad pacem, factus sit obstinator. 149
EPIST. XLVII. — Ad eundem ex persona Gaufridi Carnotensis episcopi. — Exponit Pontifici causam episcopi Parisiensis a rege Ludovico inique oppressi, qui interdicto ab episcopo Gallicanis compulsus restitutionem promiserat, sed absolutione ab Honorio obtenta contumacior factus non præstitit. 153
EPIST. XLVIII. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra, et contra obtrectatores. Querelas in se factas diluit, et solitudinis silentiique facultatem precatur. 154
EPIST. XLIX. — Ad dominum papam Honorium. — Pro Henrico Senonensi archiepiscopo. 157
EPIST. L. — Ad eundem. — Unde supra. — Postulat ut archiepiscopo liceat ad sedem apostolicam appellare. 158
EPIST. LI. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 158
EPIST. LII. — Ad eundem. — Episcopum Carnotensem non affectasse protectionem Jerosolymitanam. Causis et negotiis publicis absolvi se rogat. 159
EPIST. LIII. — Ad eundem. — Duos religiosos, et in his seipsum Haimerico representat. 159
EPIST. LIV. — Ad eundem. — Vivianum abbatem commendat, monetque de cura animæ serio gerendæ. 160
EPIST. LV. — Ad Gaufridum Carnotensem episcopum. — Monachum quemdam reclusum desertorem instituti, sed jam resipiscentem, a Gaufrido suscipi et juvari postulat. 160
EPIST. LVI. — Ad eundem. — De peregrinatione Jerosolymitana Norberti se incertum esse. Sententiæ ejusdem de Antichristo se non assentire. Causam quoque Humberti commendat. 162
EPIST. LVII. — Ad eundem. — Per minora vota non debere impediri majora bona. Videtur hoc, ni fallor, scribere in causa monachi, de quo supra epistola LV. 163
EPIST. LVIII. — Ad Ebalum Catalaunensem episcopum. — Hortatur Ebalum, ut monasterio seu ecclesiæ omnium sanctorum virum idoneum præfici curet. 165
EPIST. LIX. — Ad Guilencum Lingonensem episcopum. — Hortatur ut res quasdam ecclesiæ S. Stephani Divionensis, per obitum Garnerii vacantes, ad tollendam scandalis et calumniis ansam, eidem ecclesiæ cedat. 166
EPIST. LX. — Ad eundem. — Supplicat pro ecclesiæ Molismensi. 167
EPIST. LXI. — Ad Ricuinum Tullensem episcopum. — Hominem qui penitentiam subiturus, jussu episcopi Tullensis venerat, ad eundem remittit curandum. 167
EPIST. LXII. — Ad Henricum Virdunensem episcopum. — Feminam multis obstrictam peccatis, sed jam penitentem commendat episcopo. 168
EPIST. LXIII. — Ad eundem. — Purgat se de facto temerario, cujus insimulatus fuerat; ejus notitiam cupit Guidonem eidem commendat. 169
EPIST. LXIV. — Ad Alexandrum Lincolnensem episcopum. — Philippus volens proficisci Jerosolymam, ad Claram-Vallem forte divertens, illic manere decrevit. Alexandri ad hoc consensum requirit. Negotium cum credulis Philippi illi commendat. Denique hortatur eundem ne gloriæ mundanæ nimium fidat. 169
EPIST. LXV. — Ad Alvisum abbatem Aquiscinæ. — Laudat in Alviso parternam erga Goduinum mansuetudinem. De admissione se excusat, et veniam precatur. 171
EPIST. LXVI. — Ad Gaufridum abbatem Sancti-Medardi. — Operam ejus requirit in reconciliando sibi abbatem Alviso; solatur eundem in tribulationibus. 171
EPIST. LXVII. — Ad monachos Flaviacenses. — Suspensionem B. Monachi tuetur, tanquam de ignoto sibi hactenus monasterio, et justas ob causas discedentis. 171
EPIST. LXVIII. — Ad eosdem. — Unde supra. 171
EPIST. LXIX. — Ad Guidonem abbatem de Tribus Fontibus. — Guidonem, qui incuria ministrantium in consecratione calicis erraverat, ob defectum vini, instruit. 171
EPIST. LXX. — Ad eundem. — Docet qualis misericordia in pastore esse debeat, monetque ut sententiam in monachum transgressorem latam retractet. 171
EPIST. LXXI. — Ad monachos ejusdem loci. — Se distulisse hactenus visitationem, non incuria, sed expectatione opportunitatis; de Rogerii abbatis obitu eos consolatur. 171

EPIST. LXXII. — Ad Rainaldum Fusniacensem abbatem. — Ostendit quam sit alienus a laudibus. Jugum Christi leve esse. Patris nomen detrectat, Frater vocari contentus. 184

EPIST. LXXIII. — Ad eundem. — Rainaldum de commissio sibi praelationis munere nimis anxium et querulum instruit; monetque opem et solatium suis potius impendendum quam ab eis requirendum. 187

EPIST. LXXIV. — Ad eundem. — Optaverat Bernardus Rainaldum molestis abstinere querimoniis; nunc jubet de rebus ejus se reddi certiore. 188

EPIST. LXXV. — Ad Artaldum prulliacensem abbatem. — Dissuadet monasterii conditionem in Hispania. 189

EPIST. LXXVI. — Ad abbatem canonicorum S. Petri De Monte. — Quid agendum cum vero qui, post diuturnam in domo et habitu religioso conversationem, ad sæculum et secundas nuptias transierat. 190

EPIST. LXXVII. — Ad Magistrum Hugonem de S. Victore. — (Hæc quoque epistola hoc loco sublata inter tractatus tomo II locum meruit). 190

EPIST. LXXVIII. — Ad Sugerium, abbatem Sancti Dionysii. — Laudat Sugerium, misso fastu et externo splendore, ad modestiæ et religiosæ disciplinæ curam inopinatum conversum. Clericum aulæ potius, quam Dei ministerio deditum acriter perstringit. 191

EPIST. LXXIX. — Ad abbatem Lucam. — Feminarum contubernium fugiendum monet. Et quid de fratre in crimen lapsio faciendum. 199

EPIST. LXXX. — Ad Guidonem abbatem Molismensem. — Consolatur afflictum ex gravi injuria: vindictam vero misericordia temperandam. 201

EPIST. LXXXI. — Ad Gerardum abbatem Pultariensem. — Purgat se adversus iniquam criminationem. 202

EPIST. LXXXII. — Ad abbatem Sancti Joannis Carnotensis. — Abdicationem curæ pastoralis, et peregrinationem Jerosolymitanam dissuadet. 202

EPIST. LXXXIII. — Ad Simonem abbatem Sancti Nicolai. — Eum in persecutione solatur. Pios conatus non semper habere optatos successus. Prælato arctioris disciplinæ studioso quid agendum cum subditis. 204

EPIST. LXXXIV. — Ad eundem. — Monachum erroneum remittit, sed reducem lenius et mitius tractari suadet. 205

EPIST. LXXXV. — Ad eundem Guillelmum. — Suaviter perstringit Guillelmum, conquorentem sibi a Bernardo paribus amoris officiis non responderi. 206

EPIST. LXXXVI. — Ad eundem. — Monachum fugitivum dure increpatum et increpandum remittit. Ipse vero Guillelmo, mutationem aut vitam privatam meditantem, perseverare suadet. 210

EPIST. LXXXVII. — Ad Ogerium canonicum regularem. — Improbatur abdicationem curæ pastoralis, etsi piæ quietis amore factam. Instruit nihilominus, quomodo deinceps privatus in cœnobio vivere debeat. 211

EPIST. LXXXVIII. — Ad eundem. — Se multis occupationibus impeditum, hactenus non potuisse votis ejus satisfacere: cogique etiam modo parcius scribere. Opusculum quoddam suum edi in publicum vetat, nisi recognitum. 217

EPIST. LXXXIX. — Ad eundem. — Scriptionis brevitate excusat prætextu sacri temporis, cui potius silentium competat: item professionis et ruditatis, ut docendi munus usurpare non audeat. 220

EPIST. XC. — Ad eundem. — Amori sincero non opus esse prolixis litteris, aut multis verbis: sequæ a valetudine propemodum desperata convalescere. 221

EPIST. XCI. — Ad abbates Suesione congregatos. — Abbates excitat ad strenue curandum negotium, cujus causa convenerunt. Studium profectus serio commendat: nil morandum, si tepidi quidam et dissoluti forsitan detrectent et obmurmurent. 222

EPIST. XCII. — Ad Henricum regem Anglorum. — Monachis a se missis ad construendum monasterium, regis favorem postulat. 224

EPIST. XCIII. — Ad Henricum Wintoniensem episcopum. — Officiose eum salutatur. 225

EPIST. XCIV. — Ad abbatem cujusdam monasterii Eboracensis, unde exierat prior cum aliquantibus fratribus. 226

EPIST. XCV. — Ad Turstinum archiepiscopum Eboracensem. — Charitatem et beneficentiam ejus erga religiosos laudat. 228

EPIST. XCVI. — Ad Richardum Fontanensem abbatem et socios ejus, qui de alio ordine ad Cisterciensem transierant. — Laudat eos ob renovationem religiosæ disciplinæ. 229

EPIST. XCVII. — Ad ducem Conradum. — Dehortatur eum a bello comiti Gebennensi inferendo, ne contra se

ultorem Deum provocet. 229

EPIST. XCVIII. — De Machabæis, sed ad quem scripta sit ignoratur. — Respondet ad quæstionem, cur ex justis antiquæ legis, solis Machabæis Ecclesia diem festum decreverit. 230

EPIST. XCIX. — Ad monachum quemdam. — Ob monachi cujusdam a suo cœnobio discessum anxius, ejusdem litteris sinistra se suspicione liberatum scribit. 234

EPIST. C. — Ad episcopum quemdam. — Ejus erga religiosos pauperes favorem et beneficentiam laudat. 235

EPIST. CI. — Ad religiosos. — Monachum qui sine licentia discesserat, redeuntem benigne suscipi postulat. 236

EPIST. CII. — Ad quemdam abbatem. — Monachi cujusdam dyscoli emendationem omni modo tentandam; sed incorrigibilem ejiciendum, ne plures ejus consortio depraventur. 236

EPIST. CIII. — Ad fratrem Willelmi monachi Claræ-Vallensis. — Insigni paupertatis religiosæ commendatione prævia, perstringit in eo nimium in res terrenas affectum, cum damno pauperum, imo suo ipsius conjunctum, ut qui mallet sua morti, quam amoris Christi cedere. 237

EPIST. CIV. — Ad magistrum Gualterum de Calvo-Monte. — Hortatur eum ad fugam sæculi, monens, potior rem esse causam Christi, et animæ, quam parentum. 238

EPIST. CV. — Ad Romanum Romanæ curiæ subdiacōnum. — Vitæ religiosæ propositum urget, mortis memoriam inculcans. 240

EPIST. CVI. — Ad magistrum Henricum Murdach. — Ad capessendum religiosæ vitæ statum excitat, ejus delicias breviter insinuans. 241

EPIST. CVII. — Ad Thomam præpositum de Beverla. — Thomas iste Ordini Cisterciensi in Clara-Valle sese devoverat: procrastinantem Bernardus hortatur ad vota persolvenda. At surdo cantatum sequens docebit epistola, ubi infelicem Thomæ exitum commemorat. In hac vero tota salutis œconomia profundissime describitur. 242

EPIST. CVIII. — Ad Thomam de Sancto-Audomaro, post transgressionem promissionis suæ veniendi ad conversionem. — Hunc relictis studiis religionem ingredi hortatur, proposito Thomæ de Beverla exitu infelici. 249

EPIST. CIX. — Ad illustrem juvenem Gaufridum de Perona, et socios ejus. — Nobiles juvenes ob religiosæ vitæ propositum prædicat et ad perseverantiam hortatur. 251

EPIST. CX. — Ad parentes ejusdem Gaufridi consolatoria. — Non esse cur filium religiosum tanquam perditum lugeant, vel etiam cur delictualo metuant. 253

EPIST. CXI. — Ex persona Eliæ monachi ad parentes suos. — Hortatur eos ne se Deo servire volentem impedire aut retrahere conentur: indignum id fore et frustraneum. 253

EPIST. CXII. — Ad Gaufridum Lexoviensem. — Dolet eum deserto religionis proposito rediisse ad seculum; et ad respicientiam hortatur. 255

EPIST. CXIII. — Ad Sophiam virginem. — Eam prædicat ob spretam mundi gloriam: et expositis religiosarum virginum elogiis, privilegiis, præmiis ac ornamentis ad perseverantiam hortatur. 256

EPIST. CXIV. — Ad alteram sanctimoniam. — Quæ sub habitu religioso animam gesserat mundo deditum, eam jam respicientem prædicat, et ne gratiam negligat, hortatur. 259

EPIST. CXV. — Ad aliam sanctimoniam de monasterio Sanctæ-Mariæ Trecentis. — Dissuadet ei eremum, quam temere et imprudentes appetebat. 261

EPIST. CXVI. — Ad Ermengardem quorundam comitissam Britannicæ. — Affectum sui cordis, et vim religiosæ dilectionis suaviter et familiariter insinuat. 262

EPIST. CXVII. — Ad eandem. — Laudat ejus in divino servitio alacritatem, suumque illius videndæ desiderium indicat. 263

EPIST. CXVIII. — Ad Beatricem nobilem et religiosam matronam. — Officiosam ejus charitatem et sollicitudinem commendat. 263

EPIST. CXIX. — Ad Ducem et Ducissam Lotharingæ. — Gratias agit pro condonatis hactenus vectigalibus, sed caveri cupit, ne gratia principum opera ministrorum intervertatur. 264

EPIST. CXX. — Ad Ducissam Lotharingæ. — Pro beneficiis oblatis gratias agit, et ab iniquo bello eam deterret. 265

EPIST. CXXI. — Ad Ducissam Burgundiæ. — Offensam Hugoni placare nititur, et assensum in conjugium quoddam ab ea exposcit. 266

EPIST. CXXII. — Hildeberti Turonensis archiepiscopi ad Bernardum abbatem. — Bernardi fama nominis et sanctitatis permotus, familiaritatem ejus exposcit. 266

EPIST. CXXIII. — Rescriptum abbatis Bernardi ad Hil-

debertum Turonensem archiepiscopum. — Laudes laudibus rependit. 267

EPIST. CXXIV. — Ad eundem Hildebertum qui nondum receperat Dominum Innocentium papam. — Hortatur ut Innocentium, in Gallia ob schisma Petri Leonis exsulem, uti legitimum pontificem agnoscat. 268

EPIST. CXXV. — Ad magistrum Gaufridum de Loratorio. — Operam ejus requirit in asserendo pontificatu Innocentii adversus schisma Petri Leonis. 269

EPIST. CXXVI. — Ad episcopos Aquitaniae contra Gerardum Engolismensem. — Causam Innocentii ut legitimi pontificis, egregie tuetur adversus Gerardum Engolismensem, schismatici portes agentem, cujus mores depingit, et subterfugia eludit. 270

EPIST. CXXVII. — Ad Guillelmum comitem Pictavorum, duce[m] Aquitaniae ex persona Hugonis ducis Burgundiae. — Guillelmum, antipapae Anacleto faventem, hortatur ad Innocentium verum pontificem recipiendum. 281

EPIST. CXXVIII. — Ad eundem. — Serio eum hortatur de reducendis ad Ecclesiam clericis quos expulerat. 282

EPIST. CXXIX. — Ad Januenses. — Pacem quam aliquando coram conciliaverat, constanter retinendam et tuendam hortatur. 283

EPIST. CXXX. — Ad Pisanos. — Pisanos laudat ob studium et favorem erga Innocentium papam, qui, Roma per antipapam Anacletum occupata, exsul Pisas concesserat. 285

EPIST. CXXXI. — Ad Mediolanenses. — Cum Mediolanenses Innocentio reconciliati, tamen titubare in officio et obedientia viderentur, eos ad retinendam constantiam incitat recentia Romanae Ecclesiae erga illos beneficia memorans. 286

EPIST. CXXXII. — Ad clerum Mediolanensem. — Gratulatur clero Mediolanensi, cujus opera civitas, relicto schismate Anacleti, ad unitatem Ecclesiae redierat. 287

EPIST. CXXXIII. — Ad universos cives Mediolanensium. — Invitatus ad componendam pacem, laetatur ad hoc opus suam operam requiri. 288

EPIST. CXXXIV. — Ad novitios apud Mediolanum conversos. — Novitiis Mediolanensibus gratulatur de conversione, seque peracto concilio illos invisurum spondet. 289

EPIST. CXXXV. — Ad Petrum Papiensem episcopum. — Delatas sibi laudes in Deum refundit. Episcopum ab operibus misericordiae laudat. 289

EPIST. CXXXVI. — Ad Innocentium papam. — Dalsinum, de illatis injuriis satisfacere paratum, mitius tractari cupit. 290

EPIST. CXXXVII. — Ad Imperatricem Romanam. — Mediolanenses non ante receptos in gratiam a pontifice, quam ipsi Lotharium imperatorem reciperent. Hinc eos clementiae imperatricis commendat. 291

EPIST. CXXXVIII. — Ad Henricum regem Anglorum. — A rege supplicat pro Innocentio papa. 292

EPIST. CXXXIX. — Ad Lotharium imperatorem. — Excitat imperatorem ad reprimendos schismaticos. Causam cujusdam ecclesiae apud Tullum sitae commendat. 293

EPIST. CXL. — Ad eundem. — Pisanos pontificis studiosos apud Lotharium commendat. 295

EPIST. CXLI. — Ad Humbert abbatem Igniacensem. — Graviter eum perstringit, ob munus praelationis inconsulto ac temere dimissum. 296

EPIST. CXLII. — Ad monachos Alpenses. — Monachos Alpenses, qui se sub ordine Cisterciensi Clarae Vallensibus aggregaverant, commendat et consolatur de absentia patris ad altiorum gradum assumpti. Hinc de novo abbate eligendo eos monet. 297

EPIST. CXLIII. — Ad suos Clarae-Vallenses. — Diarnam sui absentiam excusat, sibi non minus, imo magis gravem, quam suis. Interim breviter eos officii admonet. 298

EPIST. CXLIV. — Ad eosdem. — Molestiam longioris absentiae suae a dilecta Clara-Valle, et tenerrimum erga filios suos affectum ac desiderium exprimit. Solutium nihilominus suum in tantis pro Ecclesia laboribus indicat. 300

EPIST. CXLV. — Ad abbates Cistercii congregatos. — Hos laborum et dolorum suorum conscios esse desiderat, excusans forte hoc pacto absentiam suam. Optat sane non peregre, sed inter suos mori. 302

EPIST. CXLVI. — Ad Burchardum Balernensem abbatem. — Gaudet suos in eo formando labores non esse irritos: felicem tamen successum uni Deo tribuendum. 303

EPIST. CXLVII. — Ad Petrum abbatem Cluniacensem. — Petrus Bernardum, peregre inter varios et difficiles pro Ecclesia labores agentem, misso Gebuino archidiacono Trecenti consolatus fuerat. Ejus itaque benevolam animum suavissime recollit, et feliciter exsultato jam schis-

mate Ecclesiae statum praedicat. 304

EPIST. CXLVIII. — Ad eundem. — Paucis Petro respondet, plura in aliam occasionem reservans. 305

EPIST. CXLIX. — Ad eundem. — Monet ut a monasterio sancti Bertini tam operose sibi vindicando desistat. 306

EPIST. CL. — Ad dominum papam Innocentium. — Laudat pontificem ex variis recte factis, ejusque zelum excitat adversus ambitionem Philippi, qui modis illegitimis sedem Turonensem invadere tentabat. 306

EPIST. CLI. — Ad Philippum Turonensis ecclesiae invasorem. — Gravem animi sui dolorem exprimit super Philippo, Turonensis ecclesiae praesulatum indebitis modis ambiente. 310

EPIST. CLII. — Ad dominum papam Innocentium, pro Trecensi episcopo. — Insolentiam clericorum nutrir ignavia episcoporum: Trecensem vero ob clericos correptos gravari. 311

EPIST. CLIII. — Ad Bernardum de Portis, de Ordine Cartusiensi. — Patenti expositionem in Cantica Salomonis, praetendit tenuitatem suam, tanto scilicet operi, et aliorum expectationi impari. 312

EPIST. CLIV. — Ad eundem. — Non licuisse per negotia stare promissioni de invisendis Cartusiensibus. Mittit petitos sermones in Cantica. 313

EPIST. CLV. — Ad Dominum papam Innocentium pro eodem quando electus est. — Bernardum de Portis, in Lombardia destinatum episcopum, dignum quidem eo honore, sed tali locominus idoneum; ideoque alteri convenientius reservandum. 314

EPIST. CLVI. — Ad eundem, pro clericis Aurelianensibus. 314

EPIST. CLVII. — Ad Haimericum, pro eisdem. 315

EPIST. CLVIII. — Ad dominum papam Innocentium, super interfectione magistri Thomae, Prioris Sancti-Victoris Parisiensis. 315

EPIST. CLIX. — Ad eundem, in persona Stephani Parisiensis episcopi. — Unde supra. 319

EPIST. CLX. — Ad Haimericum cancellarium, in persona ejusdem episcopi. — Unde supra. 320

EPIST. CLXI. — Ad dominum papam Innocentium. — Adversus auctores caedis Archembaldi, subdecani Aurelianensis. 320

EPIST. CLXII. — Ad Haimerium cancellarium de eodem. 321

EPIST. CLXIII. — Ad Joannem Cremensem cardinalem presbyterum de eodem. 321

EPIST. CLXIV. — Actio causae Lingonensis ecclesiae ad dominum papam Innocentium. — Conqueritur Bernardus, quod subdole et contra datam fidem tentata sit electio episcopi Ecclesiae Lingonensis. 322

EPIST. CLXV. — Ad Falconem decanum, et Guidonem thesaurarium Lugdunensis Ecclesiae. — Unde supra. 323

EPIST. CLXVI. — Ad dominum papam Innocentium. — Unde supra. 326

EPIST. CLXVII. — Ad eundem. — Pro eodem negotio. 327

EPIST. CLXVIII. — Ad episcopos et cardinales Romanae curiae. — Unde supra. 327

EPIST. CLXIX. — Ad dominum papam Innocentium. — Cur clericos Ecclesiae Lingonensis vocatos detinuerit; et quibus munus eligendi committendum. 328

EPIST. CLXX. — Ad Lodovicum Juniorem regem Francorum. — Electionem Godofridi Prioris sui in episcopum Lingonensem, cui Rex adversari visus est, vindicare nititur. 329

EPIST. CLXXI. — Ad dominum papam Innocentium. — Pro Falcone Lugdunensi archiepiscopo electo. 331

EPIST. CLXXII. — Ad eundem in persona Godofridi Lingonensis episcopi. — Eiusdem cum superiore argumenti. 332

EPIST. CLXXIII. — Ad ipsum Falconem. — Religiosorum quorundam causam commendat. 333

EPIST. CLXXIV. — Ad canonicos Lugdunenses, de conceptione S. Mariae. — Conceptionis festum novum esse; nullo niti legitimo fundamento: caeterum non fuisse instituendum inconsulta sede apostolica cui sententiam suam subjicit. 333

EPIST. CLXXV. — Ad Patriarcham Jerosolymorum. — Praeventus ejus litteris familiariter respondet, et milites Templi commendat. 336

EPIST. CLXXVI. — Ad dominum papam Innocentium, ex persona Alberonis Treverensis archiepiscopi. — Suum erga Innocentium, citramontanæque Ecclesiae studium et obedientiam declarat. 337

EPIST. CLXXVII. — Ad eundem in persona ejusdem. — Queritur impositum sibi pastorale munus; sed in exsequendis quae sui sunt munus, impediri simulatione ab-

rum, non sine ipsius culpa Pontificis. 338
EPIST. CLXXVIII. — Ad dominum papam Innocentium pro Alberone Treverensi archiepiscopo. — Queritur per-versos quosdam et Ecclesie perniciosos homines in exsequendis pravis consiliis pontificali auctoritate muniri: alios interim præsules, zelum Dei habentes, destitui et contemni. 339
EPIST. CLXXIX. — Ad eundem pro eodem. — Causam Alberonis archiepiscopi Treverensis agit adversus abbatem Sancti-Maximini et monachos rebelles et contumaces. 342
EPIST. CLXXX. — Ad eundem pro eodem. — Iterum commendat pontifici negotium archiepiscopi Treverensis, ut sententiam, subreptitè obtentam, prævia meliore causæ cognitione, revocet. 343
EPIST. CLXXXI. — Ad Haimericum cancellarium. — Profitetur se beneficiis imparè, non nisi voluntatis affectu gratum se esse posse. 344
EPIST. CLXXXII. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum. — Hunc acriter perstringit, utpote durum, ut qui archidiaconum non recte deposuisset; et ad æqua postulata ac pacis consilia difficilem. 344
EPIST. CLXXXIII. — Ad Conradum regem Romanorum. — Reverentiam Sedis apostolicæ ei commendat. 345
EPIST. CLXXXIV. — Ad dominum papam Innocentium. — Non posse mitti quos Pontifex petierat monachos. 345
EPIST. CLXXXV. — Ad Eustachium occupatorem Valentiniæ sedis. — Hortatur ut memor ætatis suæ, et mortis imminenti, divinique iudicii, respiscat, nec pravis adulatorum consiliis pareat. 346
EPIST. CLXXXVI. — Ad Simonem filium Castellani Cameracensis. — Ejus tutelæ Valcellenses monachos commendat, patris donationem ab eo ratam haberi rogans. 348
EPIST. CLXXXVII. — Ad episcopos Senonas convocatos, contra Petrum Abælardum. — Excitat episcopos ad causam religionis contra Abælardum strenue agendam. 349
EPIST. CLXXXVIII. — Ad episcopos et cardinales curiæ, de eodem. — Monet ad vigilandum adversus Petri Abælardi errores. 351
EPIST. CLXXXIX. — Ad dominum papam Innocentium, de eodem. — Animi dolorem indicat ob errores Abælardi post schisma statim exsurgentes, quibus Pontificem, occurreremonet. 354
EPIST. CXC. — Ad Innocentium pontificem, de erroribus quibusdam Petri Abælardi. 357
EPIST. CXCI. — Ad Innocentium ex persona domini archiepiscopi Remensis, etc. — Abælardum, vana scientiæ opinione tumidum, et de favore curiæ Romanæ gloriantem, auctoritate Pontificia mature reprimendum. 357
EPIST. CXCVII. — Ad magistrum Guidonem de Castello. — Monet eum ita diligere ac fovere Abælardum, ut tamen errores ejus non foveat. 358
EPIST. CXCVIII. — Ad magistrum Ivonem cardinalem, de eodem. — Indignum esse ut Abælardus in Romana curia fautores inveniat. 359
EPIST. CXCV. — Ad episcopum Constantiensem. — Monet ut Arnaldum de Brixia, Italia et Gallia pulsum, et jam apud ipsum delitescens expellat, aut potius ad cavenda majora damna vincum teneat. 361
EPIST. CXCVI. — Ad Guidonem legatum, de eodem. — Cavendam ei familiaritatem Arnaldi de Brixia, ne sub ejus auctoritate securius errores suos disseminet. 363
EPIST. CXCVII. — Ad Petrum Bisuntinum decanum. — Increpat eum ob injurias abbati Chari-Loci illatas. 364
EPIST. CXCVIII. — Ad dominum papam Innocentium. — Guidonem a vi et injuriis oppressoris vindicari rogat. Nihil æque decere summum Ecclesie Præsulem ac zelum justitiæ. 365
EPIST. CXCIX. — Ad eundem. — Unde supra. Rogat sententiam pro Religiosis inique oppressis latam confirmari, nec ulterius aures præberi calumniis. 367
EPIST. CC. — Ad magistrum Ulerium Andegavensem episcopum, pro gravi querela quæ erat inter ipsum et abbatem Fontis Ebraldi. 367
EPIST. CCI. — Ad Balduinum abbatem Reatini monasterii. — Hortatur ut strenue incumbat officio suo: huc vero requirit verbum prædicationis, exemplum operis, et præcipue studium orationis. 369
EPIST. CCII. — Ad clerum Senonensem. — Electionem novi Præsulis non inconsulte et præcipitanter instituentem. 370
EPIST. CCIII. — Ad Attonem episcopum et clerum Trecentensem. — Monet ut Ansellum clericum Trecentensem ab armis et conjugio revocent. 371
EPIST. CCIV. — Ad abbatem Sancti-Albani. — Suum erga eum affectum aperit: mutuam vero conspectum, si

præsens vita non permittat, futuræ reservari. 372
EPIST. CCV. — Ad episcopum Roffensem. — Durius se litteris ejus, sed circa culpam, perstringi. 372
EPIST. CCVI. — Ad Reginam Jerosolymorum. — Commendat quemdam consanguineum suum, et paucis monet Reginam ita vivere, ut regnet perpetuo. 373
EPIST. CCVII. — Ad Rogerium regem Siciliæ. — Hortatur ut se pauperibus Religiosis benignum et beneficum exhibeat. 374
EPIST. CCVIII. — Ad eundem. — Desideratus a Rege, mittit ex suis, quos ut viscera suæ benigne suscipiet fore veri rogat. 375
EPIST. CCIX. — Ad eundem. — Prædicat regiam ejus munificentiam in suscipiendis Religiosis a se missis. 375
EPIST. CCX. — Ad dominum papam Innocentium. — Remensem præsulum Pontifici commendat. 376
EPIST. CCXI. — Ad eundem. — Causam Cantuariensis archiepiscopi, necnon Londinensis episcopi commendat. 376
EPIST. CCXII. — Ad eundem. — Causam Salamenticensis episcopi pathetice agit apud Pontificem, insignem ejus humilitatem commendans. 377
EPIST. CCXIII. — Ad eundem. — Expostat cum Pontifice, quod reconciliatio Petri Pisani, opera sua et auctoritate ipsius Papæ facta, irritetur. 378
EPIST. CCXIV. — Ad eundem. — Episcopum Camera-censem et abbatem Godescalcum commendat. 378
EPIST. CCXV. — Ad eundem. — Pro episcopo et decano Autissiodorensi. 379
EPIST. CCXVI. — Ad eundem. — Comitem Radulfum, qui repudiata uxore sua aliam duxerat, patronos in curia reperire queritur. 379
EPIST. CCXVII. — Ad eundem. — Theobaldum causa justitiæ et fidelitatis erga Sedem apostolicam, premi queritur: sed ad iniqua compulsus ope Pontificis expediri rogat. 380
EPIST. CCXVIII. — Ad eundem excusatoria et novissima. — Solita se apud Innocentium gratia excidisse animadvertens, causas offensæ occasione testamenti Ivonis cardinalis natus modeste diluit. 381
EPIST. CCXIX. — Ad tres episcopos curiæ, Albericum Ostiensem, Stephanum Prænestinum, Igmaram Tusculanum, et Gerardum cancellarium. — Pro interdicto quod erat in terra Regis propter archiepiscopum Butricensem. 382
EPIST. CCXX. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Iniquam regis postulationem in causa Radulfi rejicit, monens eundem non premere innocentes, et irritare contra se Regem supremum. 385
EPIST. CCXXI. — Ad eundem. — Unde supra. — Gravier Ludovicum regem arguit, quod, pravis consiliis adhærescens, pacis consilia respuat. Se quidem hactenus regii nominis studiosum, deinceps solius veritatis patronum, necnon malefactorum ejus testem fore. 385
EPIST. CCXXII. — Ad Joslenum Suessionensem episcopum, et Sugerium abbatem Sancti-Dionysii. — Queritur apud eos, ut Regis consiliarios, de iniquis ejus contra Theobaldum molitionibus, contra pactum et pacem initam. 387
EPIST. CCXXIII. — Ad Joslenum episcopum Suessionensem. — Satisfacit episcopo, cujus literis præfixa talis erat salutatio, « Salutem in Domino, et non spiritum blasphemis. » Requirit nihilominus in eo majorem zelum ad vindicandas Christi et Ecclesie injurias. 390
EPIST. CCXXIV. — Ad Stephanum Prænestinum episcopum. — Malefacta Ludovici regis et injurias in Ecclesiam, episcopos, aliosque exponit. 391
EPIST. CCXXV. — Ad dominum episcopum Suessionensem. — Hortatur ad studium pacis. 394
EPIST. CCXXVI. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Bernardus et Hugo queruntur de pertinacia regis in male coëptis: irritos esse suos in concilianda pace labores non sine regni ejus exitio dolent. 394
EPIST. CCXXVII. — Ad episcopum Suessionensem. — Opam episcopi perquam sollicitè et ardentè implorat. 396
EPIST. CCXXVIII. — Ad petrum Cluniacensem abbatem, conquerentem quod ei non rescriberet. 396
EPIST. CCXXIX. — Petri Venerabilis ad Bernardum abbatem. — Bernardi litteris humanissime respondet, simulque causas dissensionum inter Cluniacenses et Cistercienses exponit. 398
EPIST. CCXXX. — Ad tres episcopos Ostiensem, Tusculanum, Prænestinum. — Monet illos officii, ut a Christi grege in episcopatu Meten-i lupos arceant. 417
EPIST. CCXXXI. — Ad eosdem pro abbate Latiniacensi. — Innocentiam abbatis asserit ac tuetur, et capita accusationum in eum producta diluit. Demique zelum discipli-

næ religiosæ in ipsis requirit. 417
EPIST. CCXXXII. — Ad eosdem. — Contra abbatem Sancti-Theofredi. 419
EPIST. CCXXXIII. — Ad abbatem Joannem de Busaio, qui abbatiam reliquerat, et abierat in solitudinem. — Blande eum revocat a solitudine, ad quam, de misso monasterii regimine, se contulerat. 420
EPIST. CCXXXIV. — Ad Herbertum abbatem Sancti-Stephani Divionensis. — Temerariæ scriptionis culpam Joanni condonari rogat. 421
EPIST. CCXXXV. — Ad dominum papam Cœlestinum, pro intruso Eboracensi. — Auctoritatem sedis apostolicæ adversus infamem et simoniacum Eboracensis Ecclesiæ invasorem implorat. 422
EPIST. CCXXXVI. — Ad totam curiam Romanam. — Unde supra. 424
EPIST. CCXXXVII. — Ad totam curiam Romanam, quando elegerunt abbatem Sancti-Anastasio in papam Eugenium. — Miratur Bernardum abbatem Sancti-Anastasio, abstractum ab otio et solitudine, ad totius Ecclesiæ curam rapi: tmetque hominem, quieti assuetum, et rebus gerendis minus exercitatum, tanto oneri haud parem fore: unde fidei cardinalium ope eum sublevari rogat. 425
EPIST. CCXXXVIII. — Ad dominum papam Eugenium prima. — Bernardus Eugenio, recens in Pontificem assumpto, gratulatur ac condolet: ipsum ad munus apostolicum fortiter obeundum animat, ut conceptæ de se multorum expectationi respondeat. 427
EPIST. CCXXXIX. — Ad eundem. — Depositionem Guillelmi Eboracensis urget apud Pontificem, cui soli ea potestas competat. 431
EPIST. CCXL. — Ad eundem, de Eboracensi intruso. — Laudat zelum Eugenii. Porro eum nunc ostendi vult in deponendo Eboracensi, illam sedem fraudulenter occupante. 432
EPIST. CCXLI. — Ad Hildefonsum comitem Sancti Ægidii, de Henrico hæretico. — Henricum, Petri Brusii hæretici successorem, ejusque impia dogmata, et impura facinora describit, pungens Comitem, quod talem in sua ditione sineret impune grassari. 434
EPIST. CCXLII. — Ad Tolosanum post reditum suum. — Sollicite fugiendos, imo et fugandos hæreticos. Exercendam hospitalitatem. Nec quosvis prædicatores admittendos. 436
EPIST. CCXLIII. — Ad Romanos, quando recesserunt a domino papa Eugenio. — Romani; Arnaldo hæretico factionem inflammante, antiquæ Reipublicæ ac libertati formam restituere nitebantur, sola sacrorum cura Pontifici relicta. Itaque vectigalia Pontificum sibi vindicant, jubentes Pontificem decimis, et oblationibus tantum more prisco contentum vivere. Hinc nata rebellio, et in Eugenio acius concitata. Cujus occasione Bernardus asper, sed juste increpat Romanos tam iniquos in Pontificem, cujus injuria in sanctos et omnes Catholicos redundet, non evasura Dei vindictam, nisi mox respiciant. 437
EPIST. CCXLIV. — Ad Conradum regem Romanorum. — Hortatur regem ad defensionem auctoritatis pontificiæ adversus rebelles Romanos. 440
EPIST. CCXLV. — Ad dominum papam pro Aurelianensi episcopo. — Gaudet ob zelum pontificis in causa Aurelianensis episcopi, etc. 442
EPIST. CCXLVI. — Ad eundem pro eodem, quando prædictus Aurelianensis depositus est. — Aurelianensem, sponte se episcopatu abdicantem, pontifici commendat, ut honori ejus cantum esse velit: id humilitatem ejus, et pontificis clementiam decere. 443
EPIST. CCXLVII. — Ad eundem pro Remensis archiepiscopo. — Displicet ei præceps et severior in Samsonem archiepiscopum Remensem sententia, de Pallii usu sublato. 445
EPIST. CCXLVIII. — Ad eundem. — Præmonet pontificem, ne Sagiensi, quantumvis supplici, reditum in episcopatum molienti, faciles aures præbeat. 447
EPIST. CCXLIX. — Ad eundem. — Priorem Casæ-Dei, electum in episcopum Valentinensem, uti dignum commendat. 449
EPIST. CCL. — Ad Bernardum priorem Portarum. — Repulsam fratris Natalis in episcopum electi non debuisse tam moleste ferri a Religiosis. Id sua opera factum non esse. Veritum forte Papam, ne juvenilis ætatis vitia nunc demum calumniæ paterent. 449
EPIST. CCLI. — Ad dominum Eugenium papam. — Balmenses monachos pro merito punitos in gratiam recipi cupit, et cum Æduensibus reconciliari. 451
EPIST. CCLII. — Ad eundem, pro Eboracensi. — Sententiam, contra Eboracensem jam olim ab Innocentio latam, tandem executioni mandari postulat, ne mala ejus opera dissimulanti Pontifici imputentur. 452

EPIST. CCLIII. — Ad abbatem de Præmenstrato. — Asperioribus Præmonstratensium litteris placide respondet, recensens sua in eos beneficia. Refellit quoque singula querelarum capita constantem se ipsis amicum fore professus. 453

EPIST. CCLIV. — Ad abbatem Guarinum Alpensensem. — Laudat in sene abbate studium reformandi Ordinis. Temporis brevitatem non obsistere studio perfectionis. In vita spirituali semper proficiendum, nunquam standum. 459

EPIST. CCLV. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Monet regem ne concilium hoc tempore Ecclesiæ et regno tam necessarium ipsiusque regis honori cessurum, impediatur. 462

EPIST. CCLVI. — Ad dominum papam Eugenium. — Excitat Eugenium ad suppetias orientali Ecclesiæ ferendus; nec abjiciendum animum ob acceptam cladem in amissione civitatis Edessæ. Miratur vero se Carnoti in ducem belli electum. 463

EPIST. CCLVII. — Ad eundem, pro fratre Philippo. 463

EPIST. CCLVIII. — Ad eundem, pro fratre Rualeno. — Rualenum, jussu Pontificis abbatem Sancti Anastasio constitutum, sed invitum admodum ac renitentem, remitti ad se rogat. 466

EPIST. CCLIX. — Ad eundem. — Unde supra. — Se eadem velle, et eadem nolle cum Pontifice; adeoque Rualenum suum libenter sistere jubenti Pontifici ad abbatiam Sancti Anastasio. 467

EPIST. CCLX. — Ad Rualenum abbatem. — Compatitur Rualeno in demandata sibi præfectura, cui tandem acquiescendum monet. 467

EPIST. CCLXI. — Ad dominum papam Eugenium. — Abbatem Sancti Urbani, ob susceptum militem Templi censuris subjectum, absolvi petit. 468

EPIST. CCLXII. — Ad eundem pro monachis Mosomensibus. 468

EPIST. CCLXIII. — Episcopo Suessionensi pro abbate Caziacensi. 469

EPIST. CCLXIV. — Petri Cluniacensis abbatis ad Bernardum abbatem. Suum erga Bernardum desiderium indicat, et in solatium absentiae dilectum sibi Nicolaum mitti obnixè postulat. 469

EPIST. CCLXV. — Rescriptum Bernardi abbatis ad eundem. — Laudari detrectat velut indignus: vicissim tamen laudes præconi suo rependit. 470

EPIST. CCLXVI. — Ad Sugerium abbatem Sancti Dionysii. — Animat eum, ut mortem intrepidus excipiat. Desiderium suum ejus ante mortem visendi significat. 470

EPIST. CCLXVII. — Abbati Cluniacensi. 472

EPIST. CCLXVIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Monet promotionem cujusdam indigni subreptiæ factam, adeoque revocandam sententiam. 472

EPIST. CCLXIX. — Ad eundem. — Litteris a se per dolum extortis robur et auctoritatem derogat. 573

EPIST. CCLXX. — Ad eundem. — Scribit in causa Prioris Cartusiani contra transgressores quosdam. Mortem abbatis Cisterciensis nuntiat, et successorem commendat. 473

EPIST. CCLXXI. — Ad comitem Campaniæ Theobaldum. — Monet filium ob minusculam ætatem ad dignitates ecclesiasticas non esse promovendum. 475

EPIST. CCLXXII. — Episcopo Laudunensi. — Commendat eum piæ liberalitatis. 476

Eugenii papæ epistola ad Capitulum Cisterciense, Epistolæ CCLXXIII præmissa. — Capitulo Cistercii habendo se cupere interesse, si per occupationes pontificias liceret. Hortatur ad studium et zelum disciplinæ et perfectionis religiosæ in Capitulo promovendum. 476

EPIST. CCLXXIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Lætatur ob litteras, zelo et affectu plenas, a Pontifice ad capitulum scriptas. Hortatur, ut ea sollicitudine pergat fovere omnes, sed præcipue sui Ordinis Religiosos. Abbatem Trium Fontium a præfectura sua abstractam queritur. 478

EPIST. CCLXXIV. — Ad Hugonem abbatem Trium Fontium, quando erat Romæ. — Pœnitet commendasse nepotem episcopi Autissiodorensis, improbandam illi præposituram. 480

EPIST. CCLXXV. — Ad dominum papam Eugenium, pro Autissiodorensi electione. — De statu electionis Autissiodorensis, et fraude in ea commissa pontificem certiores facit. 486

EPIST. CCLXXVI. — Ad eundem, post obitum episcopi Autissiodorensis. — De irreligioso episcopi Autissiodorensis testamento, non sine fraude Stephani diaconi facto, monet Pontificem; illudque scandali causa irritari debere. 484

EPIST. CCLXXVII. — Ad eundem, pro abbate Cluniacensi. — Abbatem Cluniacensem benevole excipit, et

honorifice tractari petit. 482
EPIST. CCLXXXVIII. — Ad eundem, pro episcopo Belvacensi. 484
EPIST. CCLXXXIX. — Ad Henricum comitem. — Comitem ob injuriam, a subditis ejus illatam, restitutione in integrum compellat. 484
EPIST. CCLXXX. — Ad dominum papam Eugenium pro Autissiodorensi negotio. — Queritur sententiam apostolicam in causa electionis Autissiodorensis, a se jussu Pontificis denuntiatam, contemni. 483
EPIST. CCLXXXI. — Abbati Brunoni de Clara-Valle. — Brunonem perturbate et imprudenter scribentem redarguit. 487
EPIST. CCLXXXII. — Ad Ludovicum regem Francorum Juniores, pro electione Autissiodorensi. — Hortatur regem, ne electo Autissiodorensi episcopo obstet. 488
EPIST. CCLXXXIII. — Ad dominum papam Eugenium, pro fratribus de Miratorio. — In compositione quadam litis frustra laboratum: ideoque auctoritate apostolica opus esse. 489
EPIST. CCXXXIV. — Ad dominum papam Eugenium, pro Remensi archiepiscopo, et aliis personis. 490
EPIST. CCLXXXV. — Ad eundem, pro Odone abbate Sancti Dionysii. — Abbatem Sancti Dionysii commendat, et adversus suspectas, aliorum criminationes, ex invidia et ambitione natas, tuetur. 491
EPIST. CCLXXXVI. — Ad eundem, pro eodem. 492
EPIST. CCLXXXVII. — Domino Ostiensi, pro eodem abbate. 492
EPIST. CCLXXXVIII. Ad Andream avunculum suum, militem Templi. — Infelicem exitum sacræ expeditionis dolet; avunculi adventum optat. 493
EPIST. CCLXXXIX. — Ad reginam Jerosolymorum. — Instruit eam, quomodo se gerat, ut probæ viduæ coram Deo, et reginæ coram hominibus partes impleat. 494
EPIST. CCXC. — Domino Ostiensi, de Jordano cardinali. Legatum apostolicum describit, quam fæda ubique vestigia reliquerit. 496
EPIST. CCXCI. — Ad dominum papam Eugenium, pro ecclesia Sancti-Eugendi Jurensis. 496
EPIST. CCXCII. — Ad quemdam sæcularem. — Perstringit eum, quod Petrum, cognatum suum, a proposito vitæ religiosæ abstrahere conatus sit. 497
EPIST. CCXCIII. — Petro abbati de Cella, pro monacho Caziacensi, qui ad Claram-Vallem transierat. 498
EPIST. CCXCIV. — Ad dominum papam Eugenium, pro episcopo Cenomanensi. — Episcopum Cenomanensem, et alios Pontifici commendat. 499
EPIST. CCXCV. — Domino Henrico cardinali, pro eodem episcopo. 499
EPIST. CCXCVI. — Domino Ostiensi pro eodem. 500
EPIST. CCXCVII. — Abbati Arremarensi. — Monachum apostatam pœnitentem recipi petit. 500
EPIST. CCXCVIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Nicolai notarii fraudes et imposturas detegit. 500
EPIST. CCXCIX. — Comiti Engolismensi, pro fratribus de Buxia. — Queritur de gravi exactione suis a comite imposta. 501
EPIST. CCC. — Blesensi comitissæ. — Solatur comitissam, filii delicta per ætatem excusans, et melioris frugis spem faciens; unde blande potius et leniter quam aspere tractandum monet. 503
EPIST. CCCI. — Sanciæ sorori imperatoris Hispaniæ. — Controversiam, ex receptione cujusdam monasterii inter suos et alios quosdam Religiosos natam, ejus opera sopiri cupit. 503
EPIST. CCCII. — Legatis apostolicis, pro archiepiscopo Moguntino. — Causam archiepiscopi ab adversariis gravati commendat. 504
EPIST. CCCIII. — Ludovico Juniori regi Francorum. — Quid agendum regi causa cujusdam de Britannia adulteri et excommunicati. 505
EPIST. CCCIV. — Eidem. — Gaudet valetudinem suam regi esse curæ; Robertum regis germanum commendat. 506
EPIST. CCCV. — Ad dominum papam Eugenium. — Episcopum Belvacensem a Romano itinere justis ex causis detentum. Itaque causam ejus Pontificis consilio totam committit. 506
EPIST. CCCVI. — Domino Ostensi pro electione abbatis Turolidi de Tribus-Fontibus. — Purgat se adversus calumniam Hugonis episcopi Ostiensis, qui promotionem Turolidi in abbatem Trium-Fontium indigne ferebat: non alium ipse, Nicolaum scilicet, designaverat. Roberti electionem in novi monasterii abbatem excusat. 507
EPIST. CCCVII. — Ad eundem. — Belvacensem episcopum contra sinistros rumores tuetur. Valetudinem suam extreme afflictam indicat: et quid archiepiscopo Lugda-

nensi acciderit 510
EPIST. CCCVIII. — Ad Alfonsum Portugalliæ regem. — Petitione regis se ad laborasse respondet, et fratrem ejus brevi a terrena militia ad cœlestem transiturum prædicat. 512
EPIST. CCCIX. — Ad Eugenium Pontificem. — Laudat Sugerium abbatem, ejusque legatos Pontifici commendat. 513
EPIST. CCCX. — Ad Arnaldum Carnotensem abbatem Bonævallis. — Bernardus in extremis positus, hanc amico epistolam ultimam scripsit. 513
Admonitio in epistolas sequentes. 513
EPIST. CCCXI. — Ad Haimericum cancellarium. — Æmulos quosdam piis aliorum conatibus adversantes acriter perstringit: Haimericum vero ad sedulam boni publici curam, oblata occasione, extimulat. 513
EPIST. CCCXII. — Ad Raynaldum archiepiscopum Remensem. — De remissis ad se litteris gratias agit. 517
EPIST. CCCXIII. — Ad Gaufridum abbatem Sanctæ-Mariæ Eboracensis. — Religiosos, a laxiore ad strictiorem vivendi modum transire volentes, non impediendos; et apostatas censendos, qui post transitum resiliunt ad vitam priorem. 518
EPIST. CCCXIV. — Ad dominum papam Innocentium. — Bernardus post reconciliatos Ecclesiæ Mediolanenses jussu Innocentii ad pacificandas ipsas inter se Lombardiæ civitates profectus, Papiam et Cremonam se contulit. Sed apud Cremonenses nihil proficiens, eorum pertinaciam Pontifici significat, et ut severiorem, quam in archiepiscopum Mediolanensem parabat sententiam, paulisper suspendat, hortatur. 520
EPIST. CCCXV. — Ad Mathildem reginam Anglorum. — Rogat ut annuat petitioni alias insinuatæ pro monachis de Capella. 522
EPIST. CCCXVI. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum, et ad Haimericum cancellarium. — Hortatur ut nobili cuidam, bona ecclesiastica possidenti, sed nunc ea religiosus quibusdam cedere volenti, non adversetur. 522
EPIST. CCCXVII. — Ad Priorem suum Godefridum. — Schismate extincto, et pace composita, jam se quamprimum ad suos rediturum pollicetur. 523
EPIST. CCCXVIII. — Ad papam Innocentium. — Remensis Ecclesiæ pericula insinuat, et maturam opem a Pontifice desiderat. 523
EPIST. CCCXIX. — Ad Turstinum Eboraci archiepiscopum. — Hortatur curam pastoralem ne dimittat: si tamen justa causa, ut Pontificis consensus adsit, locum petat religiosæ disciplinæ magis observantem. 524
EPIST. CCCXX. — Alexandro Priori de Fontibus, et ejusdem loci fratribus. — Hortatur ad electionem novi abbatis unanimiter faciendam. 525
EPIST. CCCXXI. — Ad Henricum de Murdach, primum abbatem de Valle-Clara, postea de Fontibus, tandem archiepiscopum Eboracensem. — Jubet, ne electionem sui in abbatem de Fontibus refutet. 526
EPIST. CCCXXII. — Ad Hugonem novitium, postea Bonæ-Vallis abbatem. — Laudat vitæ religiosæ propositum, præmunitque eum adversus tentationes, et ad constantiam ac perseverantiam excitat. 527
EPIST. CCCXXIII. — Ad Innocentium papam. — Pro archiepiscopo Treverensi contra abbatem Santi-Maximini. 528
EPIST. CCCXXIV. — Ad Robertum abbatem de Dunis. — Absentiæ mutuæ solamen suggerit, nempe animorum conjunctionem, imo corporum, quandoque futuram. 530
EPIST. CCCXXV. — Ad eundem, de Iderio novitio. — Quid de novitio dyscolo faciendum rogatus consulit. 530
EPIST. CCCXXVI. — Guillelmi abbatis, ad Gaufridum Carnotensem episcopum, et Bernardum abbatem Claræ-Vallensem. — Ut Dei et Ecclesiæ causam adversus Petri Abælardi errores, quorum aliquot capitula producit, tueantur. 531
EPIST. CCCXXVII. — Rescriptum Bernardi ad Guillel-
EPIST. CCCXXVIII. — Ad Romanum pontificem. — Contra electum Rutenensem. 533
EPIST. CCCXXIX. — Ad episcopum Lemovicensem. — Contra eundem electum Rutenensem. 534
EPIST. CCCXXX. — Ad Innocentium papam. — Contra Petrum Abælardum. 535
EPIST. CCCXXXI. — Ad Stephanum cardinalem et episcopum Prænestinum. — Ejusdem argumenti. 536
EPIST. CCCXXXII. — Ad G. cardinalem. — Item contra Petrum Abælardum. 537
EPIST. CCCXXXIII. — Ad G. cardinalem. — Ejusdem

item argumenti. 538
 EPIST. CCCXXXIV. — Ad Guidonem Pisanum. — Contra eundem Abælardum. 538
 EPIST. CCCXXXV. — Ad quemdam presbyterum cardinalem. — Item contra Petrum Abælardum. 539
 EPIST. CCCXXXVI. — Ad quemdam abbatem. — Ejusdem argumenti. 539
 EPIST. CCCXXXVII. — Ad Innocentium pontificem, in persona Franciæ episcoporum. — Episcopi Galliæ exponunt Pontifici, quid actum sit in causa, Petri Abælardi, Bernardum ad disceptationem in synodo provocantis, sed objectos sibi hæresum articulos respondere nolentis, et ad Sedem apostolicam appellantis. 540
 EPIST. CCCXXXVIII. Ad Haimericum cardinalem et cancellarium. — Petro Abælardo hæreseos convicto, non debere apud cardinales et curiam Romanam patere refugium. 542
 EPIST. CCCXXXIX. — Ad papam Innocentium. — Alvisi Atrebatensis episcopi innocentiam adversus calumniatores ejus asserit. 544
 EPIST. CCCXL. — Ad eundem Innocentium papam. — Pro episcopo Andegavensi. 544
 EPIST. CCCXLI. — Ad Malachiam Hiberniæ archiepiscopum. — Fratres, litteras, et baculum, ab eo missa grato animo suscipit. Locum Religiosis idoneum præparari jubet: sequæ orationibus commendat. 545
 EPIST. CCCXLII. — Ad Joslenum episcopum Suessionensem. — Archiepiscopum Burdegalensem apud regem purgari postulat. 546
 EPIST. CCCXLIII. — Bernardi abbatis Itali ad Innocentium. — Conqueritur quod in monasterio Salvatoris omnia secundum pontificis promissa contigerint. 547
 EPIST. CCCXLIV. — Ejusdem Bernardi ad sanctum Bernardum. — Præfecturam sibi impositam conqueritur. 548
 EPIST. CCCXLV. — Ad fratres de Sancto-Anastasio. — Commendat eorum in religiosa disciplina zelum et observantiam. Attamen nimium valetudinis per medicinas tuendæ studium improbat. 549
 EPIST. CCCLVI. — Ad dominum papam Innocentium. — Hortatur Pontificem, ne causæ archiepiscopi Eboracensis, utpote iniquæ, faveat. 551
 EPIST. CCCLVII. — Ad eundem dominum Innocentium papam. — Commendat nuntios, causa archiepiscopatus Eboracensis Romam petentes. 552
 EPIST. CCCLVIII. — Ad eundem Innocentium. — Pro Arnulfo Lexoviensi episcopo electo. 552
 EPIST. CCCLXIX. — Ad eundem. — Amicum pontifici commendat. 553
 EPIST. CCCL. — Ad eundem. — Propinquum suum benedictione pontificis muniri rogat. 554
 EPIST. CCCLI. — Ad eundem Innocentium. — Pauperes quosdam commendat. 554
 EPIST. CCCLII. — Innocentii II papæ Privilegium sancto Bernardo concessum. — Innocentius Bernardo atque ordini Cisterciensi amplissima privilegia concedit ob præclara ejus in sedem apostolicam merita. 554
 EPIST. CCCLIII. — Ad Willelmum abbatem de Rievall. — Monet æquanimiter ferre illegitimam archiepiscopi Eboracensis ordinationem. 556
 EPIST. CCCLIV. — Ad reginam Jerosolymorum Milisædem, filiam Balduini regis, et Fulconis uxorem. — Mortuo Fulcone viro suo, ut se gerere debeat. 556
 EPIST. CCCLV. — Ad eandem reginam Jerosolymorum — Præmonstratenses Jerosolymam peregrinantes commendat. 557
 EPIST. CCCLVI. — Ad Malachiam Hiberniæ archiepiscopum. — Remittit religiosos, sed (quod negotiis imputat) non satis adhuc exultos et instructos. 558
 EPIST. CCCLVII. — Ad eundem. — Perseverantem, imo et proficientem ab eo dilectionem requirit eamque in fratibus a se missis, curandis et fovendis ostendi cupit. 558
 EPIST. CCCLVIII. — Ad dominum papam, nempe Celestinum. — Opem et auctoritatem Pontificis in pace Theobaldo Campaniæ comiti procuranda postulat. 560
 EPIST. CCCLIX. — Claræ-Vallensium ad eundem Celestinum. — Abbatem Morimundi Jerosolymam peregrinaturum cupiant retinere. 560
 EPIST. CCCLX. — Ad Willelmum abbatem de Rievall. — Denuo hortatur Willelmum ad patientiam et æquanimitatem. 561
 EPIST. CCCLXI. — Ad Theobaldum archiepiscopum, pro Joanne Salesberiensis. — Confusus de amicitia Theobaldi, Joannem ei commendat. 562
 EPIST. CCCLXII. — Ad Robertum Pullum cardinalem et cancellarium. — Hortatur ut Eugenio, recens electo Pontifici, strenuum pro officio suo se adiutorem præbeat in

negotiis Ecclesiæ. 563
 EPIST. CCCLXIII. — Ad Orientalis Franciæ clericum et populum. — Ad arma contra infideles pro defensione Orientalis Ecclesiæ suscipienda hortatur. Præterea contra turbulentum quemdam prædicatorem docet Judæos non esse persequendos, nedum occidendos. 564
 EPIST. CCCLXIV. — Ad Petrum abbatem Cluniacensem. — Invitat Petrum ad conventum Carnotensem, ubi de auxilio Orientali Ecclesiæ ferendo consultandum. 568
 EPIST. CCCLXV. — Ad Henricum Moguntinum archiepiscopum. — Radulfum monachum, qui fideles in Judæorum necem armabat, arguit. 570
 EPIST. CCCLXVI. — Ad Hildegardem abbatissam. — Laudibus sui modeste rejectis, ut ipsa Die gratiam in se agnoscat monet, et orationes pro se suisque, postulat. 572
 EPIST. CCCLXVII. — G. Cancellario. — Episcopum Me-tensem commendat. 572
 EPIST. CCCLXVIII. — Ad G. diaconum cardinalem. — Affectum ejus litteris et donis expressum, gratus amplectitur, et ab amore terrenorum opumque avocatur. 573
 EPIST. CCCLXIX. — Ad Sugerium abbatem. — Gratulatur Sugerio et reformatione ecclesiæ S. Genovefæ feliciter instituta, et ut bene cæpiis insistat, hortatur. 573
 EPIST. CCCLXX. — Ad eundem. — Ecclesiam de Monte ei commendat. 574
 EPIST. CCCLXXI. — Ad eundem. — Dissuadet matrimonium inter filium comitis Andegavensis et filiam regni Francorum, ob impedimentum consanguinitatis. 575
 EPIST. CCCLXXII. — Ad P. episcopum Palentinum in Hispania. — Laudat eum ab humilitate, sed maxime a studio lectionis. 576
 EPIST. CCCLXXIII. — Abbatis Sp. ad S. Bernardum. — De præfectura sibi imposita luget. 578
 EPIST. CCCLXXIV. — Ad fratres de Hibernia, in transitu beati Malachiæ episcopi. — Sanctorum obitum gaudio potius quam luctu prosequendum. Singularem quoque Dei beneficio, Claræ-Vallem tanti viri morte et sepultura honoratum. 578
 EPIST. CCCLXXV. — Ad Idam comitissam Nivernensem. — Monachos Vizeliacenses a comitissæ clientibus infestari queritur. 580
 EPIST. CCCLXXVI. — Ad Sugerium abbatem. — Hortatur et rogat, ut duellis quorundam principum se opponat. 581
 EPIST. CCCLXXVII. — Ad eundem. — Prædicat ejus zelum et studium boni communis, quod indixerit comitia regni pro ejus salute, hortaturque ad causam reipublicæ fortiter agendam. 581
 EPIST. CCCLXXVIII. — Ad eundem. — Petit subsidium annonæ pro Religiosis Bituricensibus. 583
 EPIST. CCCLXXIX. — Ad eundem. — Abbati cuidam inopi subveniri rogat. 583
 EPIST. CCCLXXX. — Ad eundem. — De periculoso statu Ecclesiæ Orientalis. 583
 EPIST. CCCLXXXI. — Ad eundem. — Monet se de ipso recte sentientem, dolere tamen quod mala regni palam ipsis imputentur. Hortatur ut caveat, ne eorum, per quos ista fiunt, consortio infametur. 584
 EPIST. CCCLXXXII. — Ad Leonium abbatem Sancti-Dertini. — Ejus in se suosque beneficia gratus agnoscit. Thomam de sancto Audomaro ad Claræ-Vallenses transire volentem non prohibendum. 585
 EPIST. CCCLXXXIII. — Ad eundem abbatem Sancti-Bertini. — Rogat ut officia humanitatis, hactenus fratribus suis exhibita, continuet. 586
 EPIST. CCCLXXXIV. — Ad monachos ecclesiæ Sancti-Bertini. — Gratias agit beneficentiæ hactenus suis præstitæ largam a Deo retributionem promittens. 587
 EPIST. CCCLXXXV. — Ad eosdem. — Eis de meliori observantia gratulatur, eosdemque ad studium religiosæ perfectionis et assidui profectus excitat. 587
 EPIST. CCCLXXXVI. — Joannis Casæ-Marii ad Bernardum abbatem. — Solatur Bernardum de infelici expeditionis in Terram Sanctam successu. 590
 EPIST. CCCLXXXVII. — Ad Petrum abbatem Cluniacensem. — Prævia sinceri in Petrum affectus et amoris protestatione, si quid acerbis litteris quibusdam scripserit, excusari rogat. 591
 EPIST. CCCLXXXVIII. — Petri Venerabilis ad Bernardum abbatem Claræ-Vallensem. — Titulos et elogia respuit, et quanti Bernardum ejusque amicitiam faciat, laceranter ostendit, Ejusdem quoque satisfactionem de injuria litterarum libens admittit. 592
 EPIST. CCCLXXXIX. — Ad Petrum abbatem Cluniacensem. — Perjurandas sibi fuisse Petri litteras, sed occupationem mole præposito non licuisse prelixias respondere. 596

EPIST. CCCXC. -- Ad Eschilum Lundensem archiepiscopum, sedis apostolicæ in Dacia et Suecia legatum. -- Amorem ejus gratus et humilis agnoscit, suumque vicissim ostendit. 596
EPIST. CCCXCI. -- Ad Abbatissam Faberniacensem. -- Monet de reficiendis non tantum domibus, sed et moribus, et de diligenti hospitalis cura. 597
EPIST. CCCXCII. -- Ad Radulfum patriarcham Antiochenum. -- Humilitatem præcipue ei inculcat. 599
EPIST. CCCXCIII. -- Ad W. patriarcham Jerosolymorum. -- Ad humilitatem eum hortatur. 600
EPIST. CCCXCIV. -- Ad archiepiscopum Lugdunensem. -- Pro abbate Athanacensi apud Lugdunum. 602
EPIST. CCCXCV. -- Ad Alvisum Atrebatensem episcopum. -- Non satis æquam ejus petitionem esse, ut Thomas de Sancto-Audomaro, qui se Claræ-Vallensibus devoverat, dimittatur Bertinensibus, qui eum sibi ex voto parentum vindicare volebant. 604
EPIST. CCCXCVI. -- Ad Ricuinum episcopum Tullensem. -- Excusat se apud eum, quod ejus professum Willelmum ignorans susceperat. 605
EPIST. CCCXCVII. -- Ad Odonem abbatem Majoris-Monasterii prope Turones. -- Monachos, de quibusdam relictibus cum clericis contententes, arbitrorum sententiæ acquiescere debere. 606
EPIST. CCCXCVIII. -- Ad Guidonem abbatem et fratres Arremarenses. -- Rogatus ab Arremarensibus, ut Officium de sancto Victore ipsorum patrono componat, tenuitatem suam et operis difficultatem præterdit, exponens qualia esse oportet quæ publice adhibentur divino cultui: cantus quoque ecclesiastici leges describit. 609
EPIST. CCCXCIX. -- Ad Leibertum abbatem Sancti-Michaelis. -- Monachum quemdam a perverso peregrinationis proposito dehortatus, remittit ad suum monasterium. 612
EPIST. CD. -- Ad abbatem Lætiensem. -- Fratrem Ropertum recipi, et benignius tractari, ac statutum abbatis sibi renuntiari cupit. 613
EPIST. CDI. -- Ad abbatem Balduinum de Castellione. -- Timorem ei eximit, ex imprudenti cujusdam verbo natum. 613
EPIST. CDII. -- Ad Balduinum Noviomensem episcopum. -- Puerum ei facete commendat. 614
EPIST. CDIII. -- Ad Henricum archidiaconum. -- An valeat Baptismus hac verborem forma collatus: «Baptizo te in nomine Dei, et sanctæ et veræ crucis». 614
EPIST. CDIV. -- Ad Albertum inclusum. -- Consultit ei semel in die refici, et mulierculas prorsus non admittere. 615
EPIST. CDV. -- Ad G. abbatem. -- Fratri cuidam ad vivendum more communitatis sat virium esse. 616
EPIST. CDVI. -- Ad abbatem Sancti-Nicolai. 616
EPIST. CDVII. -- Ad Odonem abbatem Belli-Loci. -- Monet depositum pauperi sine dilatione reddendum. 616
EPIST. CDVIII. -- Ad W. Abbatem Trecensem. -- Clericum delicatum sæculo valedicentem abbati Trecensi commendat, veritus rigori Claræ-Vallensium imparem fore. 617
EPIST. CDIX. -- Ad Rorgonem de Abbatibus-Villa. -- Monet corpoream præsentiam non magni pendendam: rogat terram quamdam incultam religiosis attribui. 618
EPIST. CDX. -- Ad Gilduinum abbatem Sancti-Victoris. -- P. Lombardum commendat. 618
EPIST. CDXI. -- Ad Thomam Beverlacensem præpositum. -- Suavissima sane et melliflua epistola qua Thomam invitat ad vitam religiosam, peccatis etiam quibuscunque non obstantibus. Bonæ conscientie nihil præferri posse in hoc mundo. 619
EPIST. CDXII. -- Ad T. adolescentem qui vitam monasticam voverat. 620
EPIST. CDXIII. -- Ad Rainaldum abbatem. -- Novitium in proposito confirmatum benigne recipi postulat. 621
EPIST. CDXIV. -- Ad Alardum monachum. -- Unde supra. Perstringit eum, quod prædicto novitio expulso, ac jam reditam atque emendationem molienti, pertinacius obsistat. 622
EPIST. CDXV. -- Ad quemdam pacti sui prævaricatorem. -- Hortatur ut, excusso voluptatis carnalis jugo, promissum religionis votum exsequatur. 623
EPIST. CDXVI. -- Ad incognitum. -- Eleemosynas comitis Theobaldi a se non fuisse distributas asserit. 623
EPIST. CDXVII. -- Ad abbatem de Trunco-Berengarii. -- Fratrem Dodonem ab eo humane recipi postulat. 624
EPIST. CDXVIII. -- Ad Hugonem archiepiscopum Rotomagensem. -- Donationem Saviniaco factam confirmari ab episcopo rogat. 625
EPIST. CDXIX. -- Ad Petram abbatem Cellensem. -- Fugnum Cellensibus dimittit. 627

EPIST. CDXX. -- Ad Nicolaum Cameracensem episcopum. (Fragmentum.) 626
MONITUM in sequentes triginta sex epistolas. 626
EPIST. CDXXI. -- Ad mar. et uxorem ejus. -- Hortatur eos ad eleemosynam et pia opera. 629
EPIST. CDXXII. -- Ad quemdam abbatem. -- Excusat se de epistolæ brevitate, remittique illi quemdam adolescentem, quem admittere cum suis minime poterat. 629
EPIST. CDXXIII. -- Ad quemdam episcopum. -- Commendat ei causam monasterii Sancti-Martini. 630
EPIST. CDXXIV. -- Ad quemdam amicum. -- Excusat se quod cum eo ad ligatum ire non queat. 630
EPIST. CDXXV. -- Ad quemdam judicem. -- Commendat ei causam abbatiæ Fontaneti. 631
EPIST. CDXXVI. -- Ad quemdam amicum. -- Commendat ei latorem præsentium. 631
EPIST. CDXXVII. -- Ad episcopum Trecensem. Improbatur quod archidiaconatum puerulo dederit. 631
EPIST. CDXXVIII. -- Ad quemdam abbatem. -- Laudat eum et hortatur ad emendationem sui monasterii et præcipue hospitalis. 632
EPIST. CDXXIX. -- Ad quemdam amicum. -- Gratias agit Deo de rebus prospere gestis. 632
EPIST. CDXXX. -- Ad quemdam amicum. -- Quod beneficia ecclesiastica non de laicali manu, sed de episcopi accipienda sunt. 632
EPIST. CDXXXI. -- Ad Innocentium II papam. -- Delegatus a summo pontifice iudex ad dirimendam litem inter duos contententes de archiepiscopatu Turoneusi, declarat Philippi electionem esse nullam. 633
EPIST. CDXXXII. -- Ad dominum papam. -- In gratiam episcopi Trecensis. 635
EPIST. CDXXXIII. -- Ad eundem. -- In gratiam episcopi Trecensis. 635
EPIST. CDXXXIV. -- Ad eundem. -- Eiusdem argumenti. 635
EPIST. CDXXXV. -- Ad eundem. -- Commendat ei litterarum latorem. 636
EPIST. CDXXXVI. -- Ad eundem. -- Commendat ei quemdam amicum. 636
EPIST. CDXXXVII. -- Ad eundem. -- In gratiam Trecensis episcopi. 636
EPIST. CDXXXVIII. -- Ad eundem. -- In gratiam Trecensis episcopi. 636
EPIST. CDXXXIX. -- Ad eundem. -- In gratiam Trecensis episcopi. 636
EPIST. CDXL. -- Ad anonymum. -- Hortatur ut animæ curam præferens corporis sollicitudini, sæculo renuntiet. 637
EPIST. CDXLI. -- Ad priorem quemdam. -- Mittit ei adolescentem qui in Ordine recipi postulabat. 638
EPIST. CDXLII. -- Ad quemdam Ordinis S. Benedicti abbatem. -- Mittit ei duos adolescentes ad ordinem Cisterciensem viribus impares, sed sibi non forte inutiles. 638
EPIST. CDXLIII. -- Ad quemdam amicum. -- De quodam adolescente, cujus pravos mores narrat, qui nobilitatem matrimonium ambiebat. 638
EPIST. CDXLIV. -- Ad quemdam abbatem. -- De quodam monacho qui ad alium Ordinem transire volebat, quod fieri improbat. 639
EPIST. CDXLV. -- Ad quemdam abbatem. -- Commendat ei L. fugitivum revertentem, quem benigne suscipi rogat. 639
EPIST. CDXLVI. -- Ad anonymum. -- Scribit se ex morbo gravi convalescere, et mortis januas evasisse. 639
EPIST. CDXLVII. -- Ad Amedeum Altæ-Cumbæ abbatem. -- Rogat ut nuntios mittat Montem-Pessulanum, quo ascendere debebant regis Siciliae naves, ut apud regem eum excusent, quod fratres in Siciliam non miserat. 640
EPIST. CDXLVIII. -- Ad anonymum. -- Commendat ei abbatem Farfensem sanctæ Ecclesiæ Romanæ cardinalem. 640
EPIST. CDXLIX. -- Ad regem Francorum. -- Excusat se a suscipienda dignitate ad quam electus erat. 641
EPIST. CDL. -- Ad amicum. -- Scribit se tandem convalescere et a mortis faucibus ereptum. 642
EPIST. CDLI. -- Ad fratres. -- Hortatur ad eleemosynas famis tempore faciendas. 642
EPIST. CDLII. -- Ad quemdam abbatem. -- Hortatur ut benigne fugitivum recipiat, nec prælati dignitatem abiciat. 643
EPIST. CDLIII. -- Ad anonymum. -- Laudat ejus prudentiam et humilitatem. 644
EPIST. CDLIV. -- Ad anonymum. -- Stephano, si perseveraverit, promittit dignos pœnitentiæ fructus. 644
EPIST. CDLV. -- Ad materteram imperatoris Hispaniarum. -- Fratrum ei suffragia concedit, oraturque ut contro-

versia, quæ inter suos et fratres de Careda erat, per episcopos terminetur.	644
Præfatio in epistolam sequentem.	645
EPIST. CDLVI. — Ad Raymundum dominum Castri Ambrusii.	647
EPIST. CDLVII. — Ad universos fideles. — De expeditione in terram sanctam. Festum SS. Petri et Pauli quo apud Magdeburgum conveniant, designat.	651
EPIST. CDLVIII. — Ad Wladislaum ducem, Magnates et populum Bohemiæ — Omnes ad expeditionem Hierosolymitanam invitât, idemque negotium episcopo Moraviensi commendat.	652
EPIST. CDLIX. — Ad G. de Stopho	652
MONITUM in sequentem epistolam.	653
EPIST. CDLX. — Ad N.	653

APPENDIX AD EPISTOLAS S. BERNARDI.

I. EPISTOLÆ DUBIÆ VEL SPURIÆ.

EPIST. CDLXI. — Ad Mattheum Albanensem episcopum — Super Evangelio Lucæ, cap. xvi, 1-9: « Homo quidam erat dives qui habebat villicum. »	661
EPIST. CDLXII. — Ad quosdam noviter conversos. — Hortatur ad constantiam propositi vitæ religiosæ et ne anteactæ vitæ peccatis deterreri sinant.	662
EPIST. CDLXIII. — Ad Alfonso regem Portugalliæ. — Rex, obtenta de Saracenis victoria, reus voti de condendo Cisterciensibus monasterio tenebatur. Itaque postulat e Clara-Valle monachos Bernardus mittit in Lusitaniam.	668
EPIST. CDLXIV. — Ad Joannem Ciritam. — Cognito divinitus ejus zelo ac desiderio, mittit e Clara-Valle monachos ad fundandum in Lusitania monasterium.	669
EPIST. CDLXV. — Ad abbatem Sancti-Benedicti.	670
EPIST. CDLXVI. — Ad Ludovicum regem.	671
II. NICOLAI CLARÆ-VALLENSIS IN PERSONA S. BERNARDI.	
EPIST. CDLXVII. — Nicolai Claræ-Vallensis ad comitem et Barones Britannicæ, in persona domini Claræ-Vallensis pro negotio crucis.	671
EPIST. CDLXVIII. — Ejusdem ad Manuelem Comnenum Constantinopolitanum imperatorem, in persona domini Claræ-Vallensis. — Ut filium comitis Theobaldi faciat novum militem.	671
EPIST. CDLXIX. — Ejusdem ad Lucanum episcopum, in persona domini Claræ-Vallensis. — Incitativa ad fortitudinem.	675
III. DIVERSORUM AD S. BERNARDUM ET ALIOS.	
EPIST. CDLXX. — Alfonsi regis ad S. Bernardum.	675
EPIST. CDLXXI. — Sugerii abbatis S. Dionysii ad S. Bernardum. — Gratias agit de consolatione sibi in extremis agenti data, seque ipsius commendat orationibus.	675
EPIST. CDLXXII. — Evervini Steinfeldensis præpositi ad S. Bernardum. — De hæreticis sui temporis.	676
EPIST. CDLXXIII. — Henrici Remensis ad Bernardum.	680
EPIST. CDLXXIV. — Joannis Aletani episcopi ad Bernardum.	680
EPIST. CDLXXV. — M. Cracoviensis episcopi ad S. Bernardum. — Illum invitât ad conversionem Rutenorum.	681
EPIST. CDLXXVI. — Thomæ quondam abbatis Maurigniacensis ad S. Bernardum.	682
EPIST. CDLXXVII. — Matronæ cujusdam ad S. Bernardum.	685
EPIST. CDLXXVIII. — B. ad S. Bernardum. — De indisciplinato monacho agit.	686
EPIST. CDLXXIX. — Hugonis Metelli ad S. Bernardum — In qua ejus laudes fuse prosequitur.	687
EPIST. CDLXXX. — Ejusdem Hugonis Metelli ad S. Bernardum. — Se suosque ab accusatione purgare conatur.	688
EPIST. CDLXXXI. — Ejusdem Hugonis, in persona abbatis sui ad Guillelmum abbatem. — Excusat, quod ad Herberti sui calumnias aliquanto durius respondeat	690
EPIST. CDLXXXII. — Haimonis archidiaconi Catalaunensis ad Bernardum.	691
EPIST. CDLXXXIII. — Ejusdem ad eundem.	691
EPIST. CDLXXXIV. — G. ad S. Bernardum. — Ad excusandum Ambianensem episcopum ab expeditione transmarina.	692
EPIST. CDLXXXV. — Samsonis archiepiscopi Remensis ad sanctum Bernardum. — De conditione monasterii Morensis, diocesis Lingonensis.	693
EPIST. CDLXXXVI. — Herici episcopi Trecentis ad S. Bernardum de Bulencuriæ abbatis.	693
EPIST. CDLXXXVII. — Gaufridi episcopi Carnotensis	

ad Stephanum episcopum Parisiensem. — De pace inter ipsum et Stephanum de Garlanda.	694
EPIST. CDLXXXVIII. — Hugonis episcopi ad capitulum Cisterciense. — De morte Eugenii III papæ.	694
EPIST. CDLXXXIX. — Bartholomæi, ex episcopo monachi, ad Samsonem archiepiscopum Remensem. — Reddit rationem suæ administrationis.	696
EPIST. CDXC. — Turstini archiepiscopi Eboracensis ad Willelmum Cantuariensem pontificem	697
EPIST. CDXCI. — Fastredi abbatis Claræ-Vallensis tertii ad quemdam Ordinis sui abbatem.	704
EPIST. — CDXCII. — Petri de Roya novitii Claræ-Vallensis ad C. præpositum Noviomensem. — Transactæ vitæ errores enumerat, et Claræ-Vallis optimam laudat institutionem.	706
EPIST. CDXCIII. — Capituli generalis nigrorum monachorum ad Adrianum IV. — De amovendo abbate Latiniacensi.	713
EPIST. CDXCIV. — Eorundem ad Alexandrum III.	714
EPIST. CDXCV. — Ad abbatem Reatinensis monasterii.	716

S. BERNARDI CHARTÆ.

I. — Pro abbatis de Trunco-Berengarii.	715
II. — Pro Luxoviensi et Sancti-Apri monasteriis.	717
III. — Compositio facta inter Hugonem episcopum et Willelmum comitem Autissiodorensis.	717
IV. — Pro monasterio S. Victoris Parisiensis.	720
V. — Pro monasterio Sancti-Amantii.	720
OPERUM S. BERNARDI TOMUS SECUNDUS. — TRACTATUS MORALES, DOCTRINALES ET ASCETICI.	
Præfatio in tomum II.	721
Monitum J. Merlonis Horstii ad lectores.	725
DE CONSIDERATIONE LIBRI QUINQUE ad Eugenium tertium.	
Prologus.	727
LIBER PRIMUS.	727
CAP. I. — Pontifici, tam variis occupationibus presso, condolet.	727
CAP. II. — Vis consuetudinis ad inducendos pravos mores, et duritiam cordis.	729
CAP. III. — Indignum proceribus Ecclesiæ continue causis litigantium audiendis et decidendis incumbere.	731
CAP. IV. — Quæ servitus digna, quæ indigna servo servorum Dei.	732
CAP. V. — Non gerendam aliorum curam cum sui ipsius incuria et neglectu.	734
CAP. VI. — Non tam episcopis, quam principibus judicariam potestatem competere.	735
CAP. VII. — Pietati et rerum æternarum considerationi in primis vacandum esse.	736
CAP. VIII. — Ex pietate et contemplatione pulcherrimam quatuor primarum virtutum harmoniam et connexionem oriri.	739
CAP. XI. — Recentia Pontificum exempla paulatim corrigenda, vetera imitanda.	739
CAP. X. — Abusus advocatorum, judicum, procuratorum eorumque fraudes graviter perstringit.	739
CAP. XI. — In advocatos et procuratores, qui ex iniquitate quæstum faciunt, severe animadvertendum.	741
LIBER SECUNDUS.	741
CAP. I. — Apologiam instituit, ob infelicem successum expeditionis in Terram Sanctam susceptæ	741
CAP. II. — Considerationis a contemplatione distinctio.	743
CAP. III. — Considerationis quatuor puncta designat.	745
CAP. IV. — Notitiam sui ipsius triplici consideratione sui complectitur; et primum quidem considerationis membrum hic exsequitur.	746
CAP. V. — Alterum membrum considerationis sui proponit: nempe, quis sit, et unde.	746
CAP. VI. — Quale debeat esse procerum Ecclesiæ studium.	747
CAP. VII. — Resumens priorem quæstionem, quis sit, diligentius expendit.	750
CAP. VIII. — De pontificiæ dignitatis et potestatis excellentia disserit.	751
CAP. IX. — Propriæ naturæ considerationem commendat.	752
CAP. X. — Tertium membrum considerationis sui, nempe qualis sit, expouit.	753
CAP. XI. — Serium examen sui Pontifici serio commendat.	754
CAP. XII. — Neque in prosperis animum nimis laxandum, neque in adversis deficientium.	755

CAP. XIII. — Ab otio et nugis vanisque sermonibus Pontificem dehortatur.	756
CAP. XIV. — Personarum acceptionem in judiciis summopere vitandam.	757
LIBER TERTIUS.	
CAP. I. — Pontificis esse, non tam ut omnes suo dominio subiciat, sed ut omnes, quantum fieri potest, ad Ecclesiæ gremium perducatur.	757
CAP. II. — Quis modus in appellationibus ad sedem apostolicam adhibendus sit.	761
CAP. III. — Præsules Ecclesiæ non tam ut præsint, ac semetipsos pascant, quam ut aliis prosint, constitutos esse.	764
CAP. IV. — Gradus ordinum et dignitatum, quæ in Ecclesia sunt, non temere confundendos ac perturbandos. Hinc abusum quærendi privilegia ac exemptiones perstringit.	766
CAP. V. Summo Pontifici incumbere curam de apostolicis decretis, et majorum institutis per totum orbem servandis.	769
LIBER QUARTUS.	
CAP. I. Tractat de iis quæ circa ipsum sunt.	771
CAP. II. — De cleri et populi Romani moribus agit, et de veterum pastorum cura ac vigilantia.	772
CAP. III. — De vestium pompa resecanda, et zelo Pontifici necessario.	775
CAP. IV. — Quales collaterales et coadjutores a Pontifice adhibendi; ubi de virtutibus prælatorum.	778
CAP. V. — Exemplis commendatur abstinencia munerum; et arrogantia ministrorum Papæ perstringitur.	782
CAP. VI. — Pontifici non convenire, utpote gravioribus intento, rei domesticæ curam; proindeque alteri potius œconomio committendam.	784
LIBER QUINTUS.	
CAP. I. — De his qui supra nos sunt, id est de Deo rebusque divinis, considerationem instituit, ad quas modo per creaturas erigimur.	787
CAP. II. — Assignat varios considerationis gradus.	789
CAP. III. — Ea quæ supra nos sunt, Deum scilicet et angelos, investigari opinione, fide et intellectu.	790
CAP. IV. — Angeli quomodo considerandi.	791
CAP. V. — Gratias ac dotes angelorum a Deo in ipsos derivari.	794
CAP. VI. — Principii et essentiæ rationem proprie soli Deo convenire.	795
CAP. VII. — Deum et simplicem et trinum esse.	797
CAP. VIII. — Personarum pluralitatem in Deo consurgere ex proprietatibus; essentiæ tamen unam et simplicem esse.	799
CAP. IX. — Uti in Deo simplex natura est in tribus personis, sic contra in Christo plures naturas in unam personam coalescere.	800
CAP. X. — Parabola, quæ est apud Matthæum de tribus satis, Christi personæ accommodatur.	801
CAP. XI. — Continuatio considerationis de Deo.	802
CAP. XII. — Deum et bonorum operum pium remuneratorem, et scelerum æquissimum vindicem esse.	802
CAP. XIII. — De longitudine, latitudine, profunditate et sublimitate Dei profunde et eleganter discurret.	804
CAP. XIV. — Modum, quo prædicta secundum Apostolum comprehendere possimus, ostendit.	805
Admonitio in opusculum sequens.	807
TRACTATUS DE MORIBUS ET OFFICIO EPISCOPORUM.	
Prologus.	809
CAP. I. — Arduum at periculosum esse munus episcopi; ideoque ei bonis consiliariis opus.	809
CAP. II. — Honorem et decus dignitatis ecclesiasticæ non consistere in externo splendore, sed in morum et virtutum decore.	813
CAP. III. — Præsulum potissima et dignissima ornamenta, castitas, charitas, humilitas.	816
CAP. IV. — Cura sinceræ fidei, et charitatis non fictæ, præsulibus maxime necessaria.	818
CAP. V. — De virtute humilitatis omnibus quidem, sed prælatis in primis necessaria.	820
CAP. VI. — Laus et vera gloria in conscientia cujusque reponenda; attamen non sine formidine, quia Deus est scrutator et Judex cordium.	822
CAP. VII. — Ambitionem ecclesiasticorum, promotionem juniorum, et pluralitatem beneficiorum perstringit.	825
CAP. VIII. — Humilitatem et modestiam episcopo commendat.	828
CAP. IX. — Abbates exemptionibus præpostere studentes arguuntur.	830
Admonitio in opusculum sequens.	833
SERMO DE CONVERSIONE AD CLERICOS.	
CAP. I. — Quod nemo converti ad Dominum, nisi Dei	

voluntate præventus et ejus voce interior clamante, possit.	833
CAP. II. — Quod ipsa vox Domini omnibus se offerat, et animam sibi ipsi nolentem repræsentet.	835
CAP. III. — Quod per vocem Dei, animæ ratio, quasi in libro, omnia mala deprehendere, reprehendere, judicare et discernere valeat.	836
CAP. IV. — Quod diligens iniquitatem, odit animam, et carnem suam: et de pœnitentia infructuosa post mortem.	837
CAP. V. — Quod vermis conscientiæ in præsentem sentiri et suffocari debet, non in immortalitatem foveri ac nutrir.	838
CAP. VI. — Difficultatem conversionis et luctam recipere parantis, graphice repræsentat.	839
CAP. VII. — Respiratio consolationis pauperibus spiritu seu animæ miseriam agnoscenti.	841
CAP. VIII. — Carnales voluptates, et divitias esse omnino vanas, fallaces, et momentaneas.	841
CAP. IX. — Quod impossibile sit peccantem latere.	844
CAP. X. — Non solum declinando a malo, sed et faciendo bonum salutem obtineri.	845
CAP. XI. — Converti molientes acris a solitis vitiis tentari, ipsis vero luctum esse necessarium.	846
CAP. XII. — Quomodo voluntas suaviter inducenda ad amandum et desiderandum cœlestia.	847
CAP. XIII. — Conversos mira suavitate ac deliciis vitæ piæ ac spiritualis refici.	847
CAP. XIV. — In terrenis non esse ultimam satietatem nisi fastidio conjunctam: at cœlestium desideria experiendo semper crescere.	848
CAP. XV. — Purganda memoria a peccatorum sordibus fiducia divinæ misericordiæ.	849
CAP. XVI. — Misericordiam divinam obtineri, miserando sibi ipsi primum; deinde proximo.	850
CAP. XVII. — Oculos cordis continuo mundandos, ut Deus videri possit.	850
CAP. XVIII. — Pacificos merito beatificari nomine filiorum Dei.	851
CAP. XIX. — Graviter perstringit ambitiosos, qui temere et indigne sacras Ecclesiæ functiones usurpant.	852
CAP. XX. — Arguit incontinentes, qui sacros Ordines impudenter temerare non verentur.	853
CAP. XXI. — Serio cohortatur ad pœnitentiam.	855
CAP. XXII. — Bonorum pastorum est docere; nec fugere persecutiones propter justitiam.	855
Admonitio in opusculum sequens.	857
LIBER DE PRÆCEPTO ET DISPENSATIONE.	
Epistola ad abbatem Columbensem, de opere sequenti	859
Præfatio ad monachos Carnotenses in tractatum sequentem.	861
CAP. I. — An monasticæ Regulæ instituta præcepta sint, an consilia duntaxat.	861
CAP. II. — In constitutionibus majorum quando et a quibus dispensandum.	862
CAP. III. — Dispensationem in lege divina soli Deo reservatam esse. At quæ sunt legis æternæ, omnino etiam Deo esse immutabilia.	864
CAP. IV. — Quid prælatis circa dispensationem Regulæ liceat.	865
CAP. V. — Legem obedientiæ non esse extendendam a prælatis ultralimites professionis, neque citra contrahendam.	867
CAP. VI. — Religiosum perfectionis cupidum non debere obedientiam intra certos professionis limites constringere.	868
CAP. VII. — Obedientiæ gradus, et inobedientiæ gravitas quomodo noscenda, juxta distinctiones præmissas.	868
CAP. VIII. — Gravius peccari legum contemptu quam neglectu.	870
CAP. IX. — Prælato tanguam Deo obediendum esse.	871
CAP. X. — Obedientiam non esse gravem et molestam, nisi imperfectis, invitis et carnalibus; cæteris suavem et facilem.	874
CAP. XI. — Præcepta esse imparia, ideoque transgressionem.	875
CAP. XII. — In Regula æque ac in lege divina disparitatem esse inobedientiæ.	877
CAP. XIII. — Refellit monachos, difficultatem, vel etiam impossibilitatem obedientiæ religiosæ nimium exaggerantes.	878
CAP. XIV. — Cur conscientia errans non seque convertat malum in bonum, uti bonum in malum.	880

CAP. XV. — An quantum obedientia valet ad meritum, tantum inobedientia valeat ad demeritum.	884
CAP. XVI. — Transitus et mutatio monasterii quatenus probanda.	885
CAP. XVII. — Ad dubia quædam ex Patribus proposita respondet.	888
CAP. XVIII. — Morte abbatis non licere professis mutare locum.	890
CAP. XIX. — Ad alia quædam dubia respondet.	891
CAP. XX. — Binas Pauli sententias in speciem pugnantem conciliat.	892
Admonitio in opusculum sequens.	893
APOLOGIA S. BERNARDI ABBATIS AD GUILLELMUM THEODORICI ABBATEM.	
Præfatiuncula.	895
CAP. I. — Profitetur se suosque ab obtreptione religiosi Ordinis prorsus alienos.	898
CAP. II. — Purgat se S. Bernardus, et Ordinem Cluniacensium commendat.	900
CAP. III. — Varietatem religiosorum Ordinum non debere præjudicare vinculo charitatis.	901
CAP. IV. — Se cæteros omnes Ordines charitate, unum professione tenere.	903
CAP. V. — Religiosos aliorum Ordinum æmulos et obtrectatores acri stylo aggreditur.	904
CAP. VI. — Arguit temere judicantes, et calumniantes modum vivendi Cluniacensium.	905
CAP. VII. — Spiritualis exercitatio fructuosior corporali.	907
CAP. VIII. — Cluniacensium vitia, virtutum nomine palliata, perstringit.	908
CAP. IX. — Eorundem intemperantiam comparat cum antiquorum monachorum parcimonia.	909
CAP. X. — Vestium ornatum luxumque in eisdem persequitur.	912
CAP. XI. — De causa cur superiores subditorum vitia non corrigant. Luxum et splendidum prælatorum apparatus perstringit.	913
CAP. XII. — Luxum et abusum in templis et oratoriis extruendis, ornandis, pingendis, arguit.	914
CAP. XIII. — Modos et media mutæ charitatis et pacis fovendæ summam colligit, denique transfugas instabilitatis notat.	916
Admonitio in opusculum sequens	917
LIBER AD MILITES TEMPLI, de Laude novæ militiæ.	
Prologus.	921
CAP. I. — De Laude novæ militiæ.	921
CAP. II. — De militia sæculari.	923
CAP. III. — De Militibus Christi.	924
CAP. IV. — De conversatione Militum Christi.	925
CAP. V. — De Templo,	927
CAP. VI. — De Bethleem.	929
CAP. VII. — De Nazareth.	930
CAP. VIII. De monte Oliveti et valle Josaphat.	931
CAP. IX. — De Jordane.	931
CAP. X. — De loco Calvariæ.	932
CAP. XI. — De Sepulcro.	932
CAP. XII. — De Bethphage.	938
CAP. XIII. — De Bethania.	939
Admonitio in opusculum sequens.	940
TRACTATUS DE GRADIBUS HUMILITATIS ET SUPERBIÆ.	
Præfatio.	941
CAP. I. — Christum esse viam humilitatis, qua pervenitur ad veritatem.	941
CAP. II. — Quo fructu ascenduntur gradus humilitatis.	943
CAP. III. — Quo ordine gradus humilitatis ad propositum bravium veritatis perducant, et quomodo Christus per passionem didicit misericordiam.	944
CAP. IV. — Primus veritatis gradus est, primum seipsum attendere, seu propriam miseriam agnoscere.	948
CAP. V. — Secundus gradus veritatis est, ex agnitione propriæ infirmitatis, compati miseriam proximi.	950
CAP. VI. — Tertius gradus veritatis, mundare oculum cordis ac contemplanda cælestia et divina.	951
CAP. VII. — Quomodo sancta Trinitas hoc tres veritatis gradus in nobis operatur.	952
CAP. VIII. — Gradus iidem in raptu sancti Pauli declarantur.	954
CAP. IX. — Gemitus et suspiria sancti Bernardi, ad Veritatem anhælantem.	955
ALTERA PARS TRACTATUS. De duodecim gradibus superbiæ.	
CAP. X. — De primo superbiæ gradu, qui est curiositas.	957
CAP. XI. — De secundo gradu superbiæ, qui est levitas animi.	963

CAP. XII. — De tertio gradu superbiæ, qui est inepta lætitia.	963
CAP. XIII. — De quarto gradu superbiæ, qui est jactantia.	964
CAP. XIV. — De quinto gradu superbiæ, qui dicitur singularitas.	965
CAP. XV. — De sexto gradu superbiæ, id est arrogantia.	965
CAP. XVI. — De septimo gradu superbiæ, qui est præsumptio.	966
CAP. XVII. — De octavo gradu superbiæ, qui est defensio peccatorum.	966
CAP. XVIII. — De nono gradu superbiæ qui est simulata confessio.	966
CAP. XIX. — De decimo gradu superbiæ, qui est rebellio.	968
CAP. XX. — De undecimo gradu superbiæ, qui est libertas peccandi.	968
CAP. XXI. — De duodecimo gradu superbiæ, qui est consuetudo peccandi.	969
CAP. XXII. — An et quomodo orandum pro desperatis, et mortuis secundam animam.	969
Admonitio in opusculum sequens.	971

LIBER DE DILIGENDO DEO.

Præfatio.	973
CAP. I. — Quare et quomodo diligendus sit Deus.	974
CAP. II. — Deus quantopere ab homine mereatur amari, ob bona tum corporis tum animæ. Quomodo ea agnoscenda et habenda citra donantis injuriam.	975
CAP. III. — Christiani quantos habeant stimulos amandi Deum præ infidelibus.	978
CAP. IV. — Quinam ex Dei recordatione consolationem capiant: quive magis ad ejus amorem idonei.	980
CAP. V. — Christiano quantum incumbat debitum amoris.	983
CAP. VI. — Brevis anacephalæosis et summa prædictorum.	983
CAP. VII. — Non sine fructu et præmio diligere Deum; et terrenis non satiari humani cordis appetitum.	984
CAP. VIII. — De primo gradu amoris, quo diligit homo se propter se.	987
CAP. IX. — De secundo et tertio gradu amoris.	989
CAP. X. — De quarto gradu amoris cum nec seipsum diligit homo nisi propter Deum.	990
CAP. XI. — Hæc amoris perfectio non competit etiam solutis animabus beatorum, ante resurrectionem.	993
CAP. XII. — De charitate ex epistola ad Cartusianos scripta.	993
CAP. XIII. — De lege propriæ voluntatis et cupiditatis, servorum et mercenariorum.	986
CAP. XIV. — De lege charitatis filiorum.	997
CAP. XV. — De quatuor gradibus amoris, et felici statu patriæ cælestis.	998
Admonitio in opusculum sequens.	999
TRACTATUS DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO.	
Præfatio.	1001
CAP. I. — Ad boni operis meritum, una cum gratia Dei, concurrere liberi arbitrii consensum.	1001
CAP. II. — Quid liberum arbitrium, seu in quo consistat libertas.	1003
CAP. III. — Triplicem esse libertatem, Naturæ, Gratiæ, Gloriæ.	1004
CAP. IV. — Qualis libertas competat animabus sanctis carne solutis: quæve Deo, et omni creaturæ rationali communis.	1006
CAP. V. — An libertas a miseria, seu complaciti, detur in hoc sæculo.	1008
CAP. VI. — Ad volendum bonum gratiam omnino esse necessariam.	1010
CAP. VII. — Utrum primi homines in paradiso trina illa libertate præditi fuerint, et post peccatum.	1013
CAP. VIII. — Libertatem arbitrii remanere post peccatum.	1014
CAP. IX. — Imaginem et similitudinem Dei ad quam conditi sumus, in triplici libertate consistere.	1016
CAP. X. — Similitudinem divinæ imaginis in nobis reformari per Christum.	1018
CAP. XI. — Libero arbitrio nihil derogari per gratiam, neque per tentationem.	1020
CAP. XII. — An negans fidem metu mortis et penarum, excusetur a culpa, vel destitatur libero arbitrio. Ubi negatio Petri discutitur.	1021
CAP. XIII. — Merita hominis mera esse Dei munera.	1021
CAP. XIV. — Quid gratiæ, quid libero arbitrio in negotio salutis attribuendum.	1022
Admonitio in opusculum sequens.	1029

TRACTATUS DE BAPTISMO ALIISQUE QUÆSTIONIBUS.

Præfatio.	1031
CAP. I. — Non obligasse Baptismum, ex quo dictum fuit Nicodemo, « Nisi quis renatus, » etc.	1031
CAP. II. — Baptismi obligationem cœpisse primum post sufficientem ejus promulgationem. In necessitatis tamen articulo sufficere Baptismum fide et voto susceptum, sicut et martyrismum.	1034
CAP. III. — Justos Veteris Testamenti non tam claram habuisse notitiam futurorum mysteriorum fidei, quam nos habemus præteritorum.	1038
CAP. IV. — Ostendit dari peccatum per ignorantiam, contra assertorem contrariæ opinionis.	1041
CAP. V. — Sententiam quamdam suam male acceptam a calumnia vindicat, nempe, quod Angelos latuerit consilium Incarnationis Dominicæ.	1042
Admonitio in opusculum sequens.	1045
CAPITULA HÆRESUM PETRI ABÆLARDI.	
CAP. I. — Horrenda similitudo sigillo æreo, de specie et genere ad Trinitatem.	1049
CAP. II. — Quod Spiritus sanctus non sit de substantia Patris.	1049
CAP. III. — Quod ea Deus solummodo possit facere, vel dimittere, vel eo modo tantum, vel eo tempore quo facit, non alio.	1049
CAP. IV. — Quod Christus non assumpsit carnem, ut nos a jugo diaboli liberaret.	1050
CAP. V. — Quod neque Deus et homo, necque homo persona, quæ Christus est, sit tertia persona in Trinitate.	1051
CAP. VI. — Quod Deus non plus faciat ei qui salvatur antequam cohæreat gratiæ, quam ei qui non salvatur.	1051
CAP. VII. — Quod Deus non debeat mala impedire.	1052
CAP. VIII. — Quod non contraximus ex Adam culpam, sed poenam.	1052
CAP. IX. — Quod corpus Domini non cadit in terram.	1052
CAP. X. — Quod propter opera nec melior nec pejor efficiatur homo.	1052
CAP. XI. — Quod non peccaverunt qui Christum crucifixerunt ignoranter; et quod non sit culpæ ascribendum quidquid fit per ignorantiam.	1053
CAP. XII. — De potestate ligandi et solvendi.	1053
CAP. XIII. — De suggestionem, delectationem, et consensu.	1054
CAP. XIV. — Quod ad Patrem proprie vel specialiter pertinet omnipotentia.	1054
TRACTATUS DE ERRORIBUS ABÆLARDI.	
Præfatio.	1053
CAP. I. Impia Abælardi de sancta Trinitate dogmata recenset, et explodit.	1055
CAP. II. — In Trinitate non esse admittendam ullam disparitatem, sed omnimodam æqualitatem.	1057
CAP. III. — Absurdum dogma Abælardi, nomina absoluta et essentia uni personæ proprie et specialiter attribuentis, oppugnat.	1058
CAP. IV. — Refellit definitionem fidei, qua dicit Abælardus fidem, esse æstimationem.	1061
CAP. V. — Arguit Abælardum, sua sensa aut somnia unanimi Patrum sententiæ præferentem, præsertim ubi dicit Christum non ideo incarnatum, ut hominem liberaret de potestate Satanæ.	1062
CAP. VI. — In opere liberationis humanæ non solum misericordiam, sed et justitiam relucere.	1065
CAP. VII. — Abælardum perstringit, impie ac temere Dei secreta scrutantem et extenuantem.	1067
VIII. — Quare Christus tam gravem ac laboriosum nos liberandi modum susceperit, cum sola ejus voluntas seu jussio sufficeret.	1068
CAP. IX. — Christum venisse in mundum, non solius instructionis nostræ, sed et liberationis causa.	1071
VITA SANCTI MALACHIE.	
Præfatio Ad Conganum abbatem.	1073

CAP. I. — Pueritia et adolescentia S. Malachiæ.	1075
CAP. II. — Religiosæ vitæ tirocinium.	1077
CAP. III. — Ordinibus initiatus episcopi vices gerit.	1078
CAP. IV. — Malcho episcopo plenius instituendus adheret.	1079
CAP. V. — Sorori defunctæ sacrificii oblatione succurrit.	1081
CAP. VI. — Monasterium Benchorense desolatum instaurat.	1082
CAP. VII. — Dyssenteria laborentem curat.	1083
CAP. VIII. — Episcopatum Conneretensem, licet invitus suscipit.	1084
CAP. IX. — Monasterium Ibracense construit.	1085
CAP. X. — Fit archiepiscopus seu primas Hiberniæ.	1086
CAP. XI. — Insidias evadit incolumis, auctoribus male perditis.	1088
CAP. XII. — Hostes seu æmulos, in ipsum armatos, virtute animi et constanti in Deum fide lenit, et sibi conciliat.	1089
CAP. XIII. — Deus Malachiæ detractores punit.	1091
CAP. XIV. — Sedem metropolitanam paci redditam resignat.	1092
CAP. XV. — Romam proficisci deliberat, papam a Pontifice petiturus.	1092
CAP. XVI. — Romam tendens, et inde rediens, Claram-Vallam visitat.	1094
CAP. XVII. — Diversa beneficia sanitarum per eum collata.	1095
CAP. XVIII. — Reversus in patriam, totus curæ pastorali et reformationi incumbit.	1096
CAP. XIX. — Virtutum ejus insignia, et mores vero præsule digni.	1097
CAP. XX. — Energumenos vexatos a dæmoniis liberat.	1099
CAP. XXI. — Beneficia moribundis et parturientibus præstita.	1100
CAP. XXII. — Concubinario obstinato exitium denuntiat.	1100
CAP. XXIII. — Varia sanitarum beneficia variis præstita.	1101
CAP. XXIV. — Femina sine sacramento Extremæ Unctionis defunctam resuscitat.	1103
CAP. XXV. — Alia diversa beneficia in diversos collata.	1104
CAP. XXVI. — Veritatem corporis Christi in Eucharistia propugnat.	1105
CAP. XXVII. — Pacem et concordiam inter dissidentes mirabiliter conciliat.	1106
CAP. XXVIII. — Sacrum ædificium moliens, adversarium patitur, sed mox ultione divina correptum.	1108
CAP. XXIX. — Claret prophetiæ spiritu, et omni miraculorum gratia.	1111
CAP. XXX. — Locum et diem mortis suæ prædicat, et causa pallii denuo iter ad papam Eugenium suscipit.	1112
CAP. XXXI. — Rursus Claram-Vallam venit, moriturus loco et tempore quo desideraverat.	1114
HYMNUS DE S. MALACHIA.	
Admonitio in opusculum sequens.	1118
Prologus super Antiphonarium Cisterciensis ordinis.	1121
TRACTATUS DE CANTU.	
APPENDIX AD TRACTATUS MORALES ET DOCTRINALES.	
Monitum in opusculum sequens.	1131
S. BERNARDUS SUPER HYMNUM: <i>Jesus nostra redemptio.</i>	1133
Monitum in opuscula duo sequentia.	1133
LIBER DE PASSIONE CHRISTI ET DOLORIBUS MATRIS EJUS.	1134
TRACTATUS AD LAUDEM GLORIOSÆ V. MARIE.	1141
Monitum in opusculum sequens.	1147
TRACTATUS DE CORPORE DOMINI.	1149
TRACTATUS CANTANDI GRADUALE.	1151
TONALE S. BERNARDI.	1153